

JOSEP MARIA BENET i JORNET

DESCRIPCIÓ D'UN PAISATGE

Descripció d'un paisatge convida a repassar el recorregut professional de Josep M. Benet i Jornet al llarg de cinquanta anys en l'àmbit del teatre i el mitjà audiovisual. Mitjançant una selecció de cartells i altres documents extrets del fons del MAE de l'Institut del Teatre, el visitant de l'exposició resseguirà les distintes etapes i activitats desplegades per Benet i Jornet en el marc de la nostra cultura així com el ressò assolit més enllà de les nostres fronteres.

El visitant recorrerà un doble camí. En el primer, **Benet i Jornet en l'escena catalana**, podrà revisar globalment la trajectòria teatral de Benet i Jornet en terres catalanes, començant per l'estrena d'*Una vella, coneguda olor* (1964) fins a l'estrena de *Com dir-ho?* (2013) i les reposicions de *La desaparició de Wendy* i *L'habitació del nen* el 2016. En el segon, **Benet i Jornet calidoscòpic**, s'encararà amb el seu teatre infantil i juvenil per continuar amb la contribució pionera en la programació i creació de dramàtics i sèries en el mitjà televisiu. Una petita ullada també a les adaptacions cinematogràfiques del seu teatre. La recepció en l'escena europea i iberoamericana clourà el passeig tot recordant al visitant el paper central que el teatre ha significat en la vida de Josep M. Benet i Jornet: una autèntica passió, ben sovint expressada en les seves obres.

BENET i JORNET EN L'ESCENA CATALANA 1964-1973

La victòria franquista va sumir l'escena catalana en una situació de declivi profund: no va comptar amb una estructura professional sòlida i competitiva, es va qüestionar el valor de la tradició dramàtica catalana i els nous referents teatrals de postguerra, sota la fèrula de la censura, tan sols s'oferien en representacions úniques. En aquest context, *Una vella, coneguda olor* rep el primer premi Josep Maria de Sagarra (1963), que impulsa una nova generació d'autors, la del teatre independent, que es proposa renovar la literatura dramàtica catalana. L'estrena d'*Una vella, coneguda olor* al Teatre Romea el 1964 inaugura el corpus teatral reconegut de Benet i Jornet. L'obra retrata l'ambient del Raval barceloní en els primers seixanta i segueix la línia del teatre realista espanyol i nord-americà de postguerra. A *Berenàveu a les fosques*, Benet passa comptes a la societat cata-

lana de la postguerra entrecreuant les històries d'una escala de veïns. La incorporació d'unes tècniques de distanciament brechtianes, ja assajades a la trilogia de *Drudània*, allunyen formalment l'obra dels primers textos. Quan la peça es va estrenar en règim professional al Teatre Capsa, el 1973, la crítica no ho va percebre i va alinear el text amb el teatre realista de postguerra que considerava superat.

Cartell per a *Una vella, coneguda olor*, Teatre Romea, 1965

TEATRO Romea
TEMPORADA OFICIAL 1964-65
Martes, 12 Enero, a las 10.45 noche
LA COMPANIA TITULAR CATALANA
presenta la obra de
Jesep M. Benet i Jernet
UNA VELLA, CONEGUDA OLOR
(Premi "Josep M. de Sagarra 1963")
Protagonistes:
CARMEN FORTUNY
(Premio especial de interpretació del VII Cicle de Teatro Latino)
y
ADRIA GUAL
con
Nadala Batiste - Anna M. Simón
Joaquín Nicolau - Nuria Casulleres
Julia Navarro - Resa M. Espinet
y la colaboración extraordinaria de la primera actriz
JOSEFINA TAPIAS

REPARTO por orden de aparición:
Senyora Udors - Josefina Tapias
Eulàlia - Nuria Casulleres
Mària - Carmen Fortuny
Marcé - Nadala Batiste
Manel - Julia Navarro (E.A.D.A.G.)
Teresa - Anna M. Simón
Juan - Adria Gual (E.A.D.A.G.)
Seus - Rosa M. Espinet (E.A.D.A.G.)
Un Vell - Joaquim Nicolau

Decorado: GUINOVART (Premio de escenografía VII Cicle de Teatro Latino)
Apuntador: Enrique Parelló
Maqueo: Borrascos
Rupió: José M. Gisbert
Luz: Roberto Garrido

Dirigido por:
JOSEP M. SEGARRA

Montserrat, Sr. Jeroni i Fanny per a *Berenàveu a les fosques*, tres figurins de Fabià Puigserver per al muntatge al Teatre Capsa, 1973

Fotografia de Pau Barceló. Escenografia de Iago Pericot. Nadala Batiste i Carme Contreras. *Berenàveu a les fosques*, Teatre Capsa, 1973

Fotografia de Pau Barceló. Escenografia de Josep Guinovart. Carme Fortuny, en primer terme. *Una vella, coneguda olor*, Teatre Romea, 1964

Sala Beckett
Obrador Internacional
de Dramatúrgia

Del 9/11/16
al 8/01/17

La desaparició de Wendy

de Josep M. Benet i Jornet

Direcció: Oriol Broggi

Cartell per a *La desaparició de Wendy*, Sala Beckett, 2016

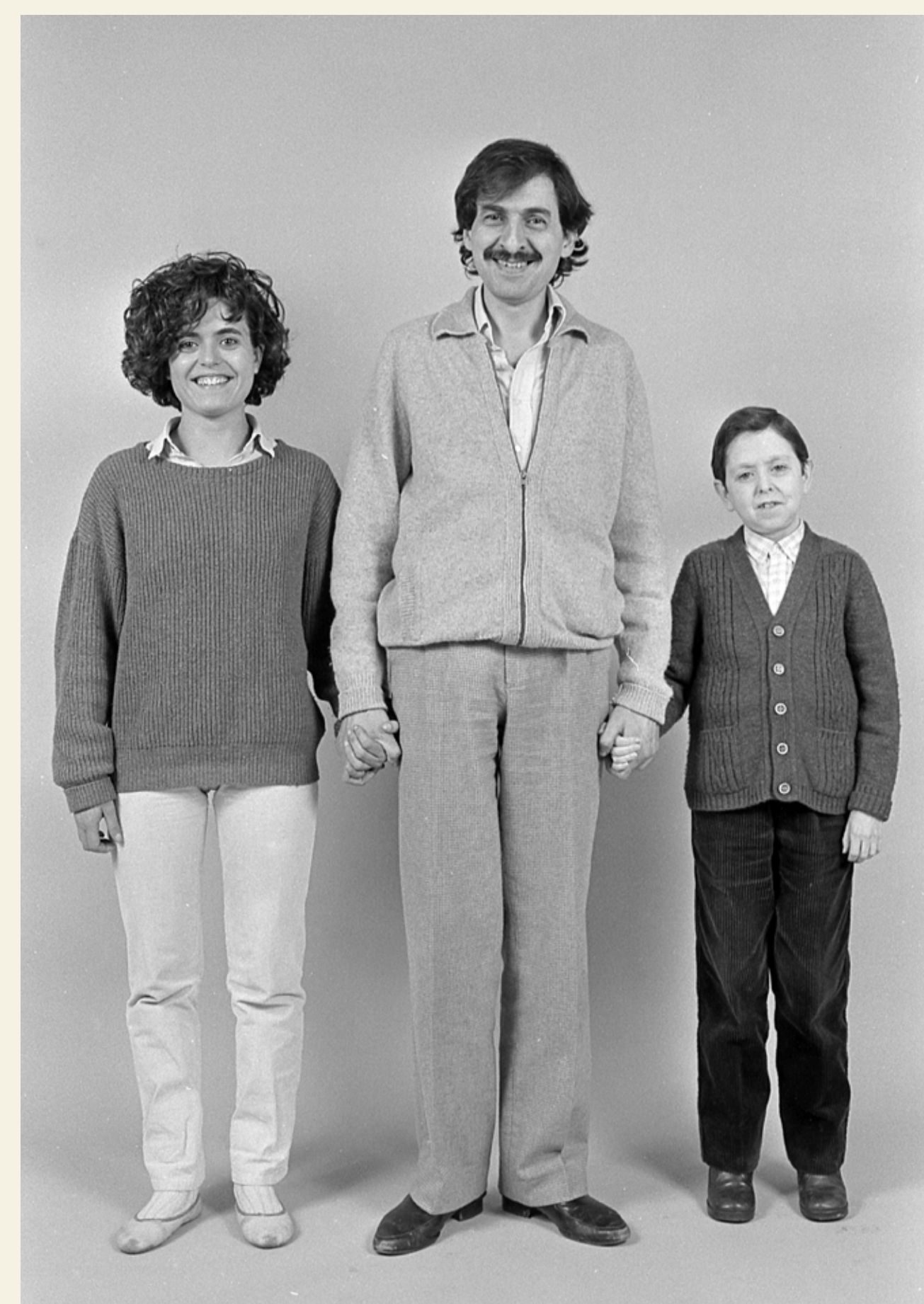
La mala rebuda crítica del muntatge de *Berenàveu a les fosques* al Capsa empenyen Benet a experimentar noves formes dramàtiques. De la necessitat de convèncer-se de les seves capacitats dramaturgiques sorgeix *La desaparició de Wendy* (1973) amb què l'autor es proposa escriure un tipus de teatre de caràcter "imaginatiu". L'obra, composta en una pausa de la creació de *Revolta de bruixes* (1971-75), és un homenatge distanciat

i agredolç a la seva profunda passió pel teatre. Recull records, lectures i pel·lícules de la infància amb un tractament lírico-grotesc de la realitat que evoca *Primera història d'Esther* d'Espriu. La trajectòria teatral de Benet amplia el seu registre artístic. *La desaparició de Wendy* no s'estrenarà, però, fins el 1985, a la Sala Villarroel, una de les seus del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya.

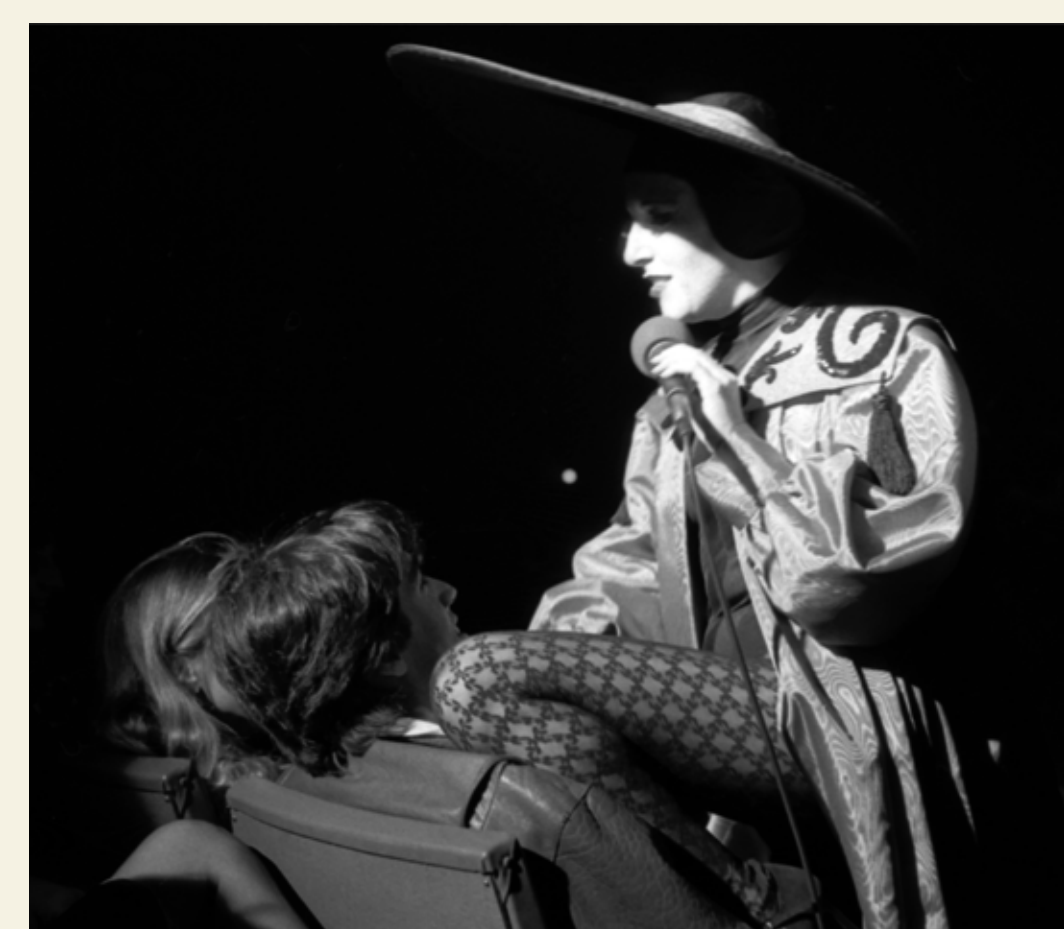
Fotografies de Pau Barceló
per a *La desaparició de Wendy*, Sala Villarroel, 1985

Fotografia de Colita de Martí Galindo i Teresa Soler a *La desaparició de Wendy*, Sala Villarroel, 1985

Fotografia de Colita de Benet i Jornet amb Martí Galindo i Teresa Soler de *La desaparició de Wendy*, Sala Villarroel, 1985

1979-1989

Benet va aconseguir una doble presència al Teatre Romea amb *Descripció d'un paisatge* (1979), un tractament personal i polític de la tragèdia d'Hècuba, i *Quan la ràdio parlava de Franco* (1979), una obra amb aportacions de Terenci Moix que retrata amb to evocador la societat catalana de postguerra en una línia realista propera als primers textos. L'estrena de la versió espanyola de *Revolta de bruixes* a Madrid (*Motín de brujas*, 1980) va representar el primer èxit de públic i de crítica en la carrera teatral de Benet, que un any més tard s'estrenava al Teatre Romea, seu del Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya. Amb un plantejament realista de base, la jornada laboral en unes oficines d'un grup de dones de la neteja i el vigilant, Benet confronta la raó amb la irracionalitat, preocupat per l'avenç d'una "exaltació insistida de la imaginació".

Escenografia de Joaquim Roy per a *Revolta de bruixes*, Teatre Joventut de l'Hospitalet de Llobregat, 1996

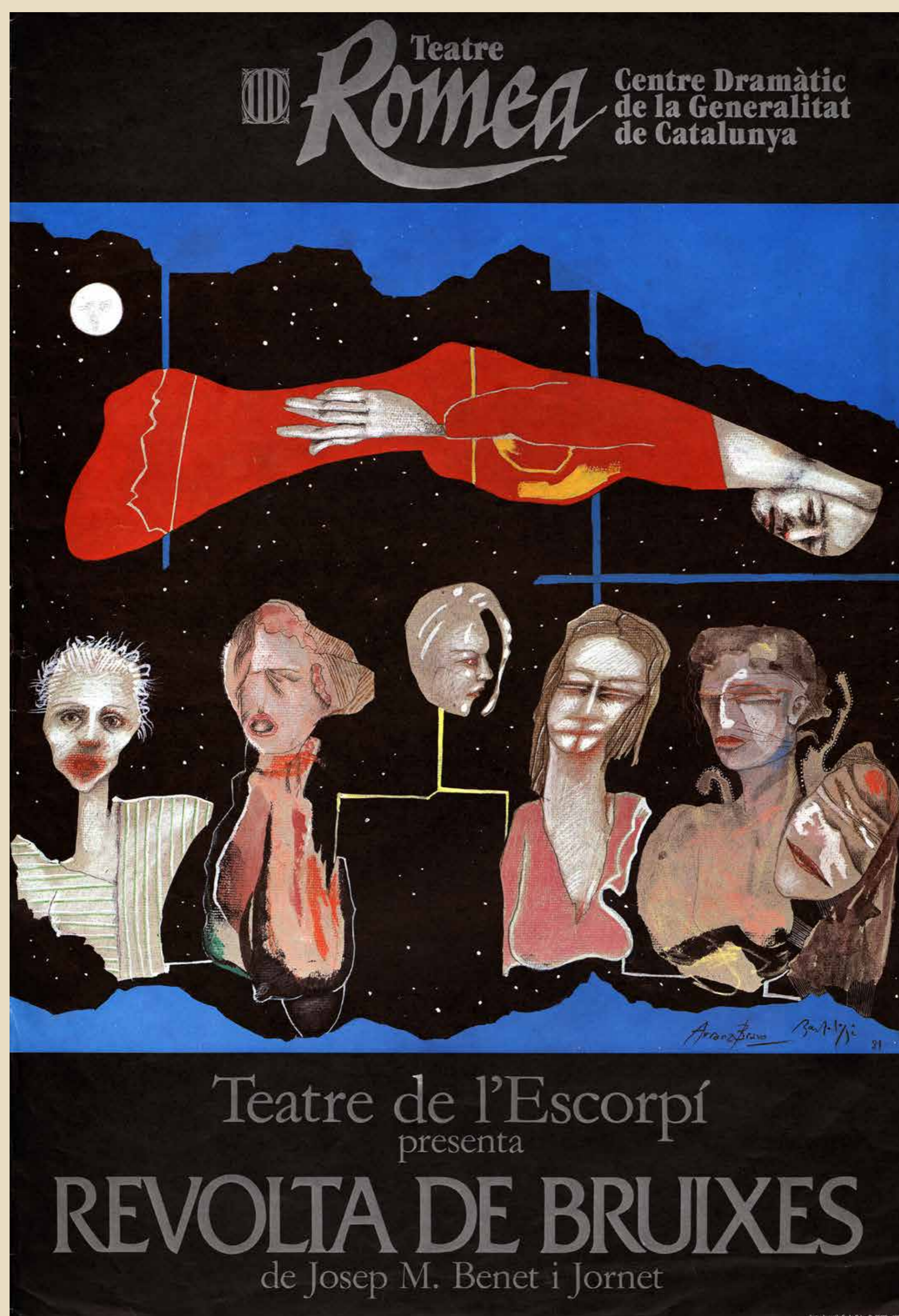

Fotografies d'Ernest Serrahima per a *Revolta de bruixes*, Teatre Romea, 1981

Figuri de Maria Araujo per a *Revolta de bruixes*, Teatre Joventut de l'Hospitalet, 1996

Àngels Moll, Maifè Gil, Alfred Luchetti, Mercè Managuerra, Carme Fortuny i Montserrat Carulla

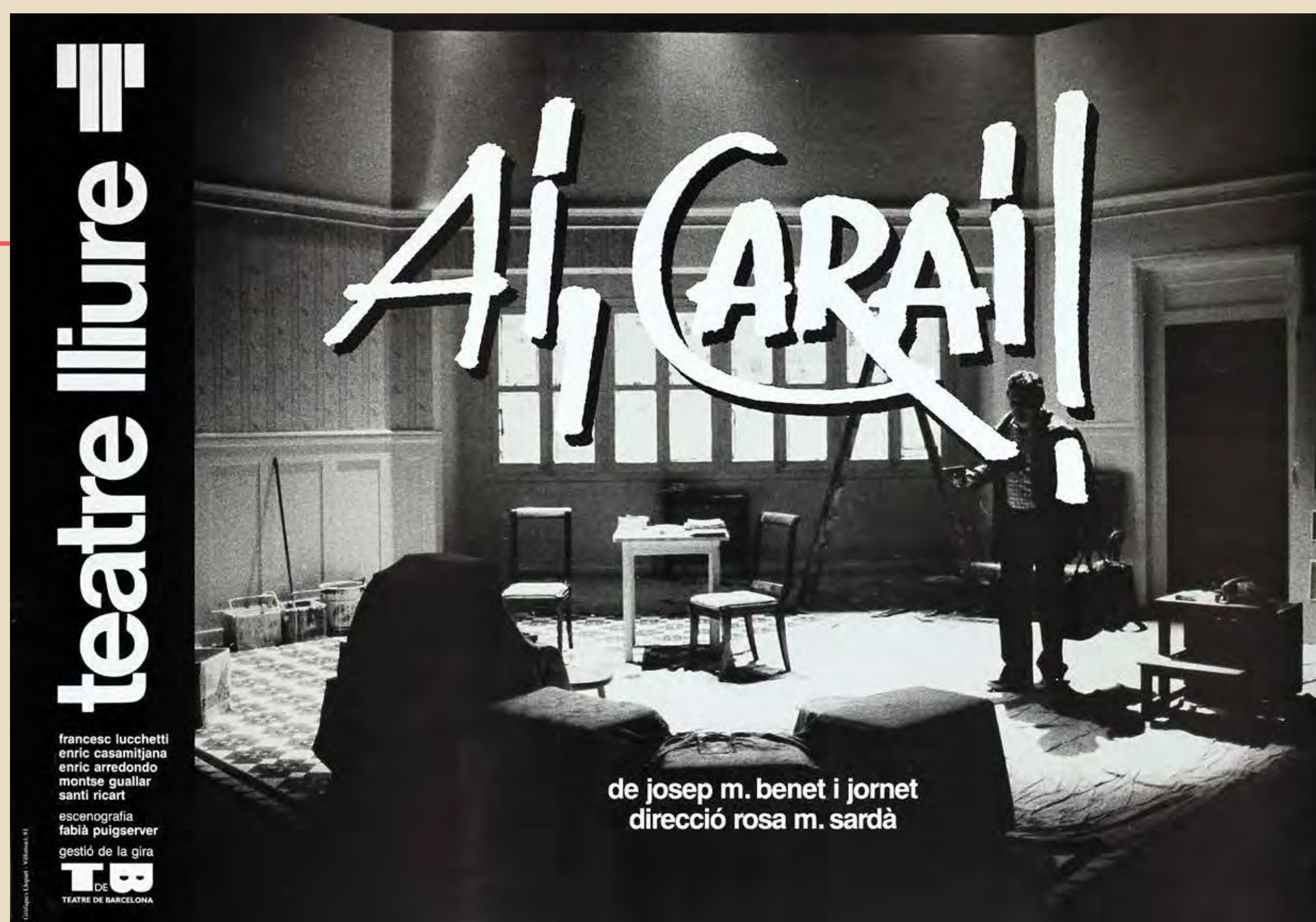

Cartell d'Arranz-Bravo per a *Revolta de bruixes*, Teatre Romea, 1981

Teatre de l'Escorpí
presenta
REVOLTA DE BRUIXES
de Josep M. Benet i Jornet

Tres anys després d'estrenar *La desaparició de Wendy*, el Teatre Lliure va muntar *El manuscrit d'Alí Bei* (1988), un text formalment ambiciós en què Benet empra tècniques novel·listiques que el connecten amb la narrativa llatinoamericana, i culmina l'obsessió per un món oriental idealitzat ben manifest ja al cicle de Drudània i al teatre infantil. El Lliure va estrenar també *Ai, carai!* (1989), una comèdia clàssica en què Benet encara una problemàtica personal, la malaltia del seu pare. El tempteig constant de formes dramàtiques diverses revela que Benet no es casa amb una única estètica sinó que cerca tothora la veu més adequada per explicar allò que li interessa. Després de la travessia del desert que va significar l'arraconament de la dramaturgia textual europea, a causa de l'auge de la dramaturgia no textual, Benet es refermava en el món teatral professional no sense dificultats.

Pep Tosar, Josep M. Benet i Jornet, Francesc Lucchetti, Fabià Puigserver i Josep Linuesa treballant en *El manuscrit d'Alí Bei*, Teatre Lliure, 1988

Cartell per a *Ai, carai!*, Teatre Lliure, 1989

Fotografia de Josep Ros Ribas. Escenografia de Fabià Puigserver. Pau Garsaball, Montse Guallar, Francesc Lucchetti i Santi Ricart a *Ai, carai!*, Teatre Lliure, 1989

Cartell de *Descripció d'un paisatge*, Teatre Romea, 1979

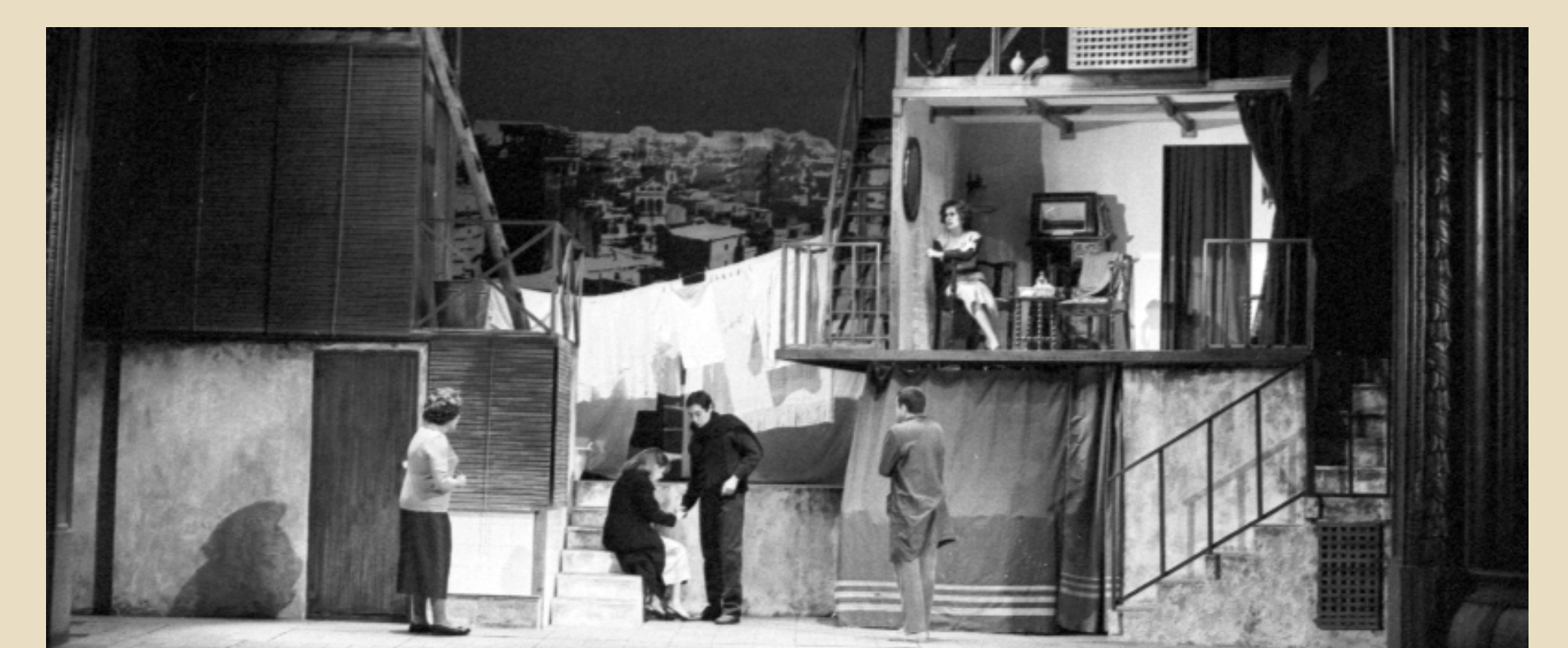
Fotografia de Colita d'Àngels Moll, Rosa Maria Sardà i Nadala Batiste a *Descripció d'un paisatge*, Teatre Romea, 1979

Esbós escenogràfic de Fabià Puigserver per a *El manuscrit d'Alí Bei*, Teatre Lliure, 1988

Fotografia de Colita. Escenografia d'Isidre Prunés. *Quan la ràdio parlava de Franco o vides de plexiglàs*, Teatre Romea, 1979

Fotografies de Ros Ribas per a *El manuscrit d'Alí Bei*, Teatre Lliure, 1988

Cartell d'*El manuscrit d'Alí Bei*, Teatre Lliure, 1988

Pep Munné i Àngels Moll

1991-1999

Desig (1989) significa un punt i a part en la trajectòria teatral de Benet. La renovació estilística, lingüística i formal no només obre un nou període del corpus benetià sinó que confirma la influència de l'obra de Pinter i és fruit, també, de la relació personal amb Sergi Belbel. A nivell temàtic, *Desig* porta a col·lació i aprofundeix en línies temàtiques anteriors: el tema de les relacions afectives ja present a *Una vella, coneguda olor*, i especialment a *La fageda* (1977) i *Ai, carai!* (1988). A *Desig* mostra la dificultat d'assolir la felicitat absoluta, una autèntica quimera. L'èxit del muntatge, dirigit per Belbel al Teatre Romea el 1991, situa Benet al capdavant del teatre català i passarà a ser considerat com un autor de referència de la nova generació de dramaturgs.

Cartell per a *Desig*, Teatre Romea, 1991

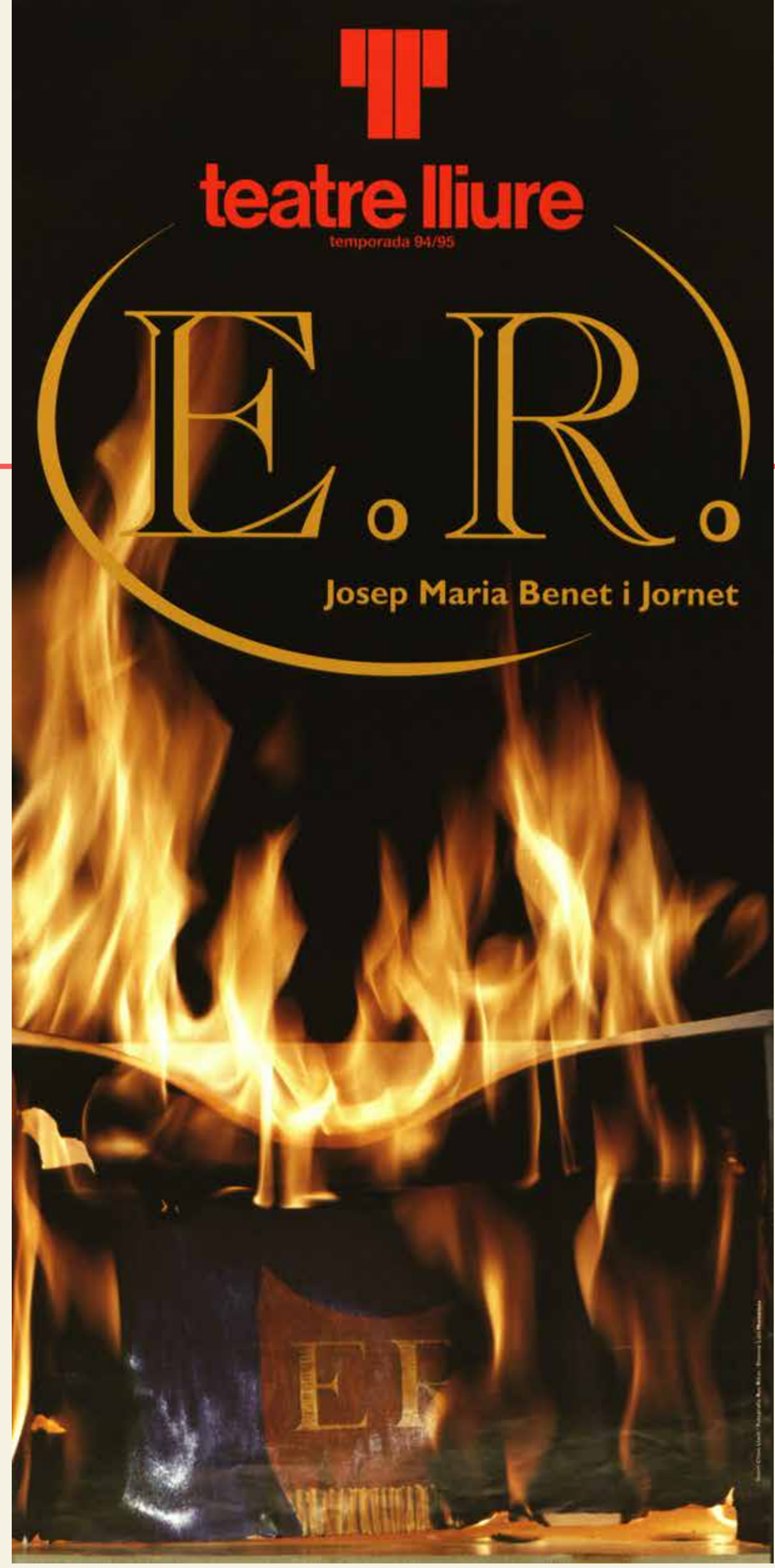
X Premi Nacional de Literatura a la Millor Obra de Teatre per *Desig*, de Josep M. Benet i Jornet (1991)

Fotografia de Josep Ros Ribas de Josep Maria Pou, Àngels Poch i Imma Colomer a *Desig*, Teatre Romea, 1991

Fotografia de Josep Ros Ribas de Benet i Belbel en un dels assajos de *Desig*, Teatre Romea, 1991

Cartell per a *E.R.*, Teatre Lliure, 1994

Fotografia de Josep Ros Ribas. Escenografia de Chass Llach. Marta Angelat, Maifè Gil i Mercè Arànega a *E.R.*, Teatre Lliure, 1994

Fotografia de Josep Ros Ribas. Escenografia de Chass Llach. Montse Esteve i Marta Angelat a *E.R.*, Teatre Lliure, 1994

Fotografia de Josep Ros Ribas de Lluís Soler i Jordi Boixaderas a *Testament*, Mercat de les Flors, 1997

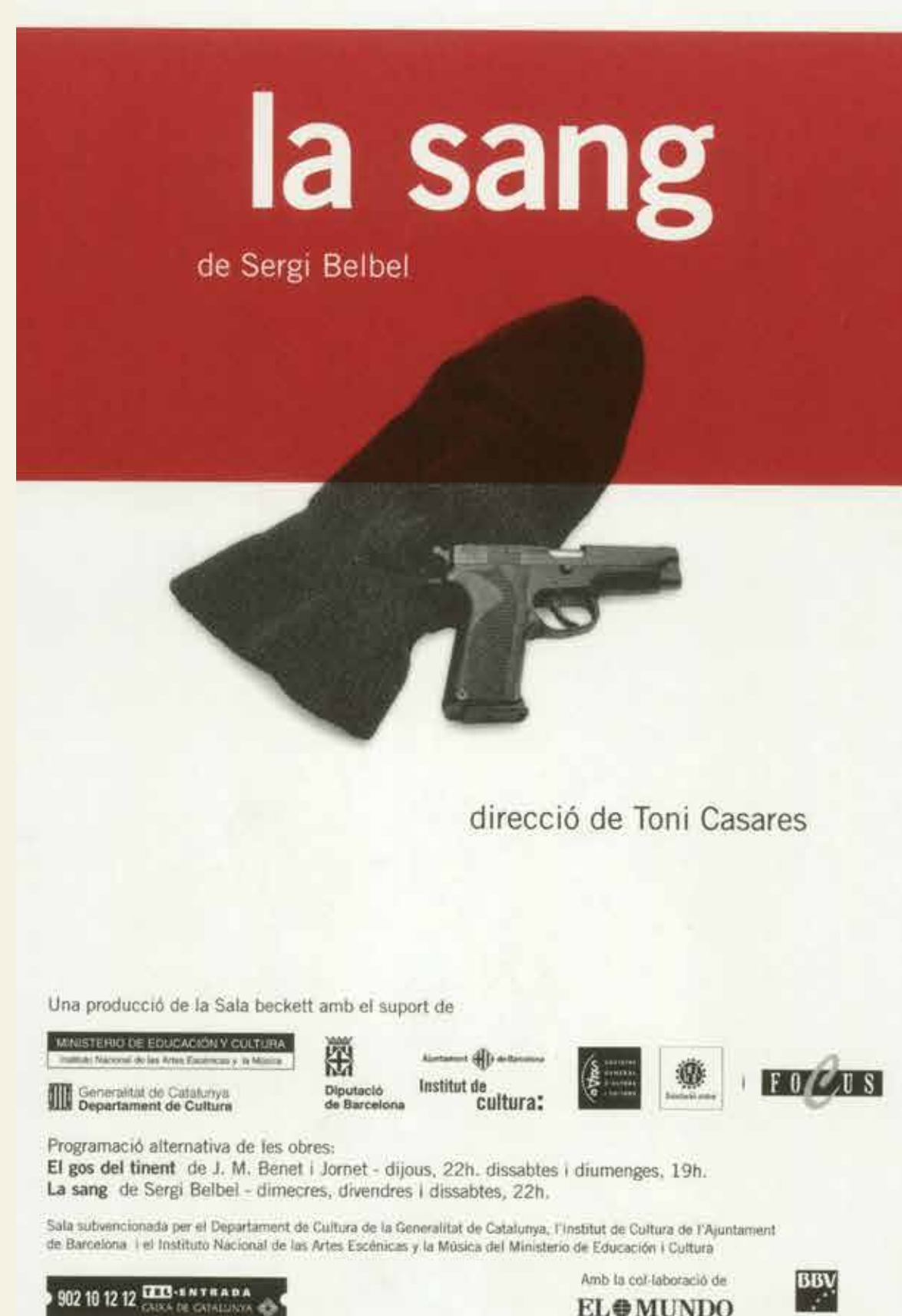

Fugaç (1992) segueix la mateixa línia de *Desig*. Benet torna a dibuixar uns personatges sense nom en un espai indeterminat. De nou es tracten les relacions afectives que ara es porten a l'extrem en aflorar el gran tabú, l'incest. Això no obstant, el tema de la peça, estrenada al Teatre Romea el 1994, són les diverses formes d'entendre el sentit de la vida. Benet insisteix en la permanència de la infelicitat enfront d'una felicitat que, com diu el títol, és fugaç. Amb *E.R.* (1993), la història de quatre actrius, Benet torna a parlar del món del teatre en la línia de *La desaparició de Wendy* i *Rosa o el primer teatre* (1976). Les referències a clàssics com el mite d'*Ifigènia* d'Eurípides poblen la peça. Si a *E.R.* el protagonisme és exclusivament femení, *Testament* (1995) s'endinsa en l'univers estrictament masculí. Amb *Desig* i *Fugaç*, *Testament*, representada el 1997 al Teatre Romea, forma un tríptic en què Benet contraposa uns personatges d'idees i concepcions diverses sobre el sentit de l'existència. La por a la mort, la necessitat de sobreviure en la memòria dels altres, el conflicte amor-passió i l'homosexualitat són alguns dels temes vertebradors de *Testament* i que el connecten amb les dues peces anteriors. Amb *El gos del tinent* (1996), estrenada a la Sala Beckett el 1999, reprèn la preocupació ideològica i política de *Berenàveu a les fosques* en passar comptes de nou a la societat catalana de postguerra. Benet reelabora el tema emprant recursos estilístics i dramàtics propis del teatre d'aquells anys, en què es confonen realitat i ficció, els personatges i els espais destaquen per la seva indeterminació i el llenguatge per la seva sobrietat.

Fotografia d'Albert Fortuny. Àngels Moll, al centre. *Fugaç*, Teatre Romea, 1994

Fotografia de Pilar Aymerich de David Selvas i Lluís Soler a *Testament*, Mercat de les Flors, 1997

Cartell per a *Fugaç*, Teatre Romea, 1994

Cartell per a *El gos del tinent*, Sala Beckett, 1999

2000-2013

Olors (1998) tanca la història d'*Una vella, coneguda olor*, que Benet ja havia recuperat a *Baralla entre olors* (1979). Amb els mateixos personatges i en els mateixos espais, els patis del Raval barceloní, Benet reflexiona sobre el pas del temps fixant-se en la transformació del barri on va créixer a mans de les urpades de les reformes urbanístiques. Amb el muntatge d'*Olors* Benet esdevé el primer autor català viu que estrena a la Sala Gran del Teatre Nacional de Catalunya (2000). Pròxima a *Ai, carai!*, a *Això, a un fill, no se li fa* (2000), estrenada al Teatreneu el 2002, l'autor s'aproxima a les comèdies estripades de Joe Orton. En un registre antagònic, *L'habitació del nen* (2001), representada al Teatre Lliure el 2003, s'adscriu a l'orientació pinteriana del seu teatre i presenta, en forma de *thriller* psicològic, les visions oposades d'una parella davant un fet tràgic, la mort del fill. Com a *Revolta de bruixes*, la tensió entre la raó i la imaginació vertebrava el conflicte dramàtic.

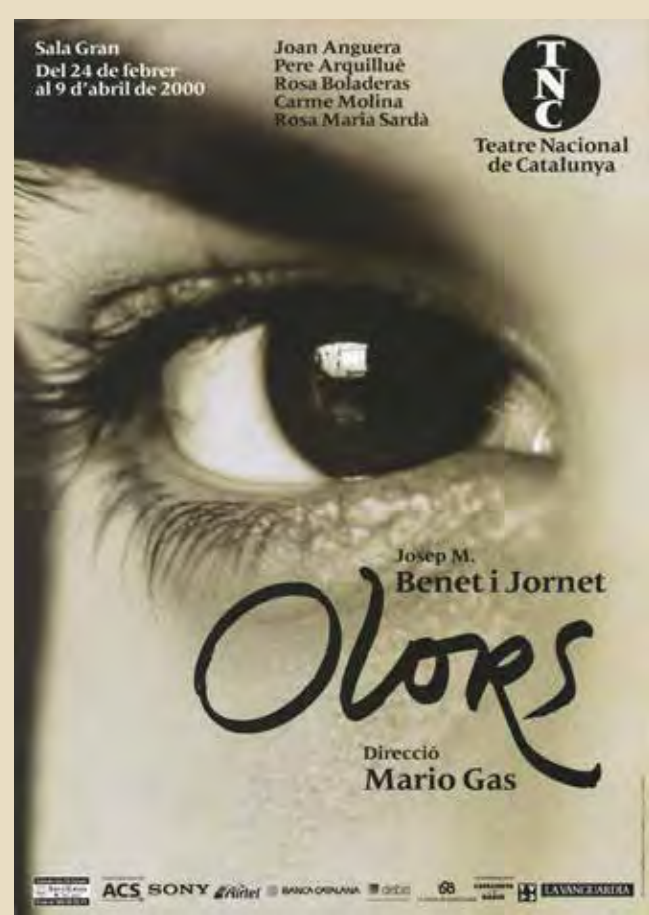
El 2005 es va estrenar al Teatre Nacional de Catalunya *Salamandra* (2004), un text en què conflueixen les constants temàtiques de Benet. A partir del melodrama i el viatge per paisatges americans i europeus, es parla de l'extinció en un sentit ampli i, concretament, de l'espècie humana, simbolitzada per la desaparició de l'amfibi del títol. Des del punt de vista escènic, el teatre original de Benet culmina amb l'estrena del trio de peces dirigides per Xavier Albertí, *Soterrani* (2006, estrenada a la Sala Beckett el 2008), *Dues dones que ballen* (2009, estrenada al Teatre Lliure el 2011) i *Com dir-ho?* (2010, estrenada a l'Almeria Teatre el 2013). S'hi manté l'orientació estilística i la reflexió sobre la condició humana en l'àmbit més personal i íntim que havia desplegat a *Desig*.

Si a partir de *Desig* Benet s'havia situat a la primera fila dels dramaturgs nacionals, amb l'arribada del nou mil·leni esdevé el pare simbòlic de la dramaturgia textual catalana. Exerceix de referent reconegut i estimat de les últimes llesves de dramaturgs i dramaturgues. L'extensa producció de Benet, que abasta altres formes expressives com el teatre infantil i juvenil, i el guionatge televisiu, prova la seva ferma voluntat de fugir de l'estancament, superar-se contínuament i assumir com a pròpies les últimes formulacions i tendències de l'art dramàtic.

Fotografia de Pilar Aymerich de Rosa M. Sardà a *Olors*

Cartell per a *Olors*, Teatre Nacional de Catalunya, 2000

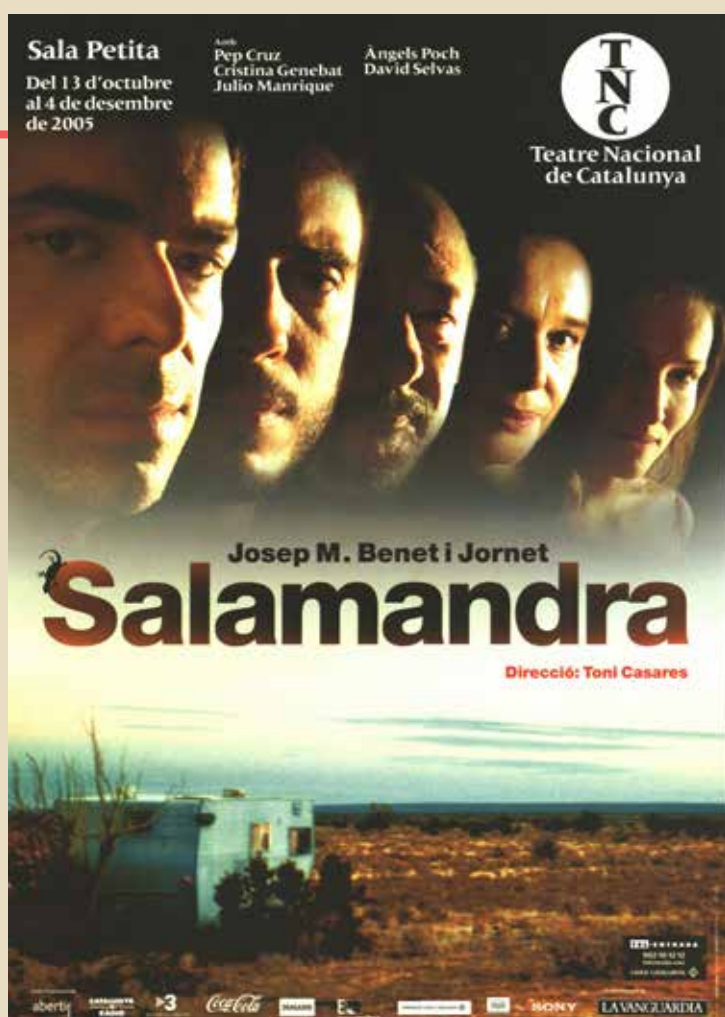
Premio Max de las Artes Escénicas al Millor Autor Teatral en Català de Josep M. Benet i Jornet per *L'habitació del nen*, 2004

Fotografies de Pau Ros d'Emma Vilarasau i Pere Arquillué a *L'habitació del nen*, Teatre Lliure, 2004

Cartell per a *Això, a un fill, no se li fa*, Teatreneu, 2002

Cartell per a *Salamandra*,
Teatre Nacional de Catalunya,
2005

Fotografies de Pilar Aymerich de *Salamandra*,
Teatre Nacional de Catalunya, 2005.
Àngels Poch i Julio Manrique (esquerra).
Pep Cruz i Cristina Genebat (sota).

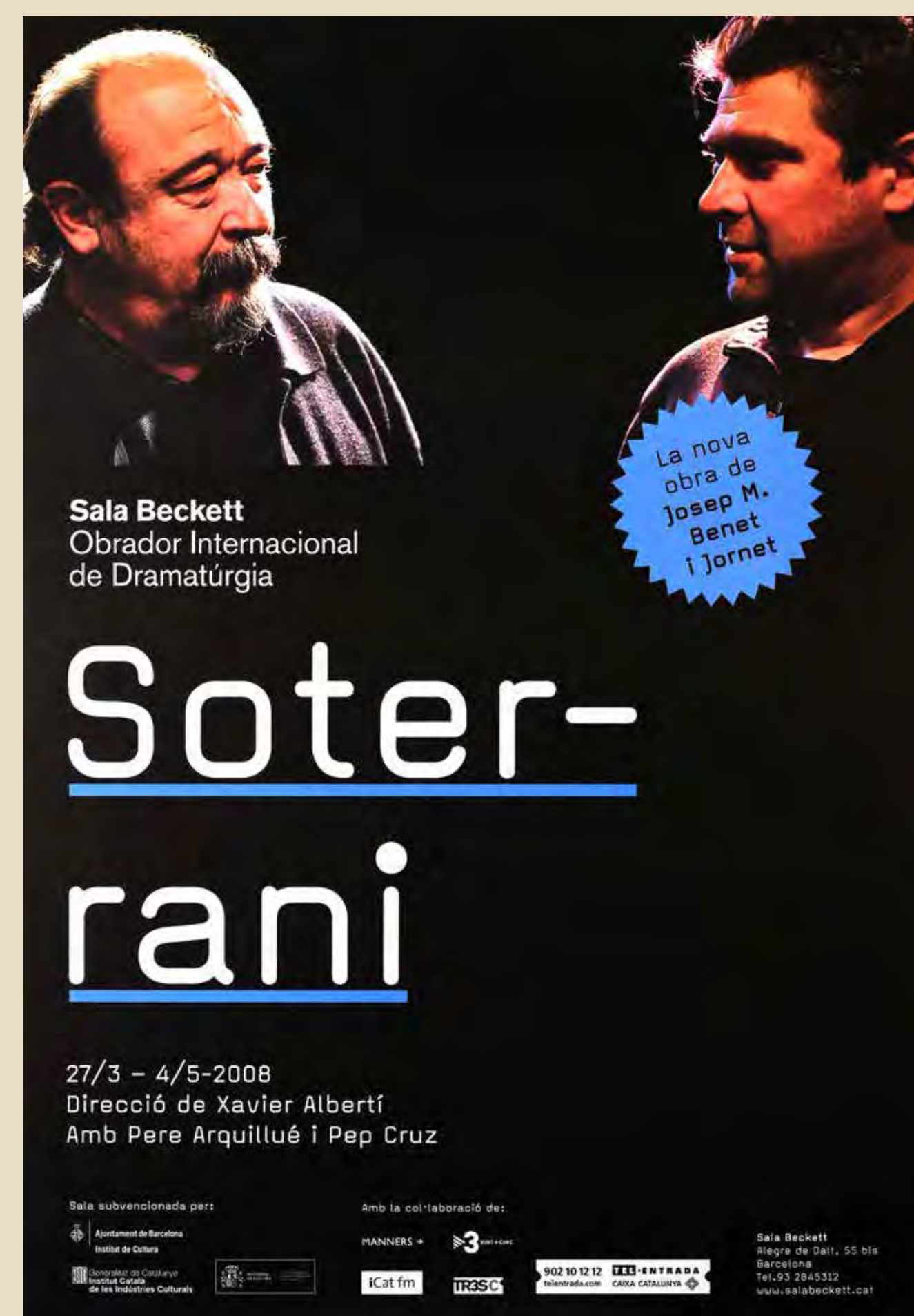

Fotografia de Ferran Mateo
de Pere Arquillué i Pep Cruz a *Soterrani*,
Sala Beckett, 2008

Fotografia de Pilar Aymerich de Cristina Genebat
i David Selvas a *Salamandra*,
Teatre Nacional de Catalunya, 2005

Fotografia de Josep Ros Ribas d'Anna Lizaran
i Alicia Pérez a *Dues dones que ballen*,
Teatre Lliure, 2011

Cartell per a
Soterrani,
Sala Beckett,
2008

Cartell per a
Com dir-ho,
Almeria Teatre,
2013

BENET i JORNET

CALIDOSCÒPIC

Teatre infantil i juvenil

“Quan escrivia per al teatre infantil no volia perdonar la vida a les criatures, sinó explicar una mica els meus problemes, les coses que em preocupaven. Sense la idea d'estar-me rebaixant, mantenint la mateixa il·lusió a l'hora de fer-ho que la implicada en un text “seriós” per a adults. A part que escriure per a criatures també m'ha permès posar-me en la pell d'un públic ampli i diferent.”

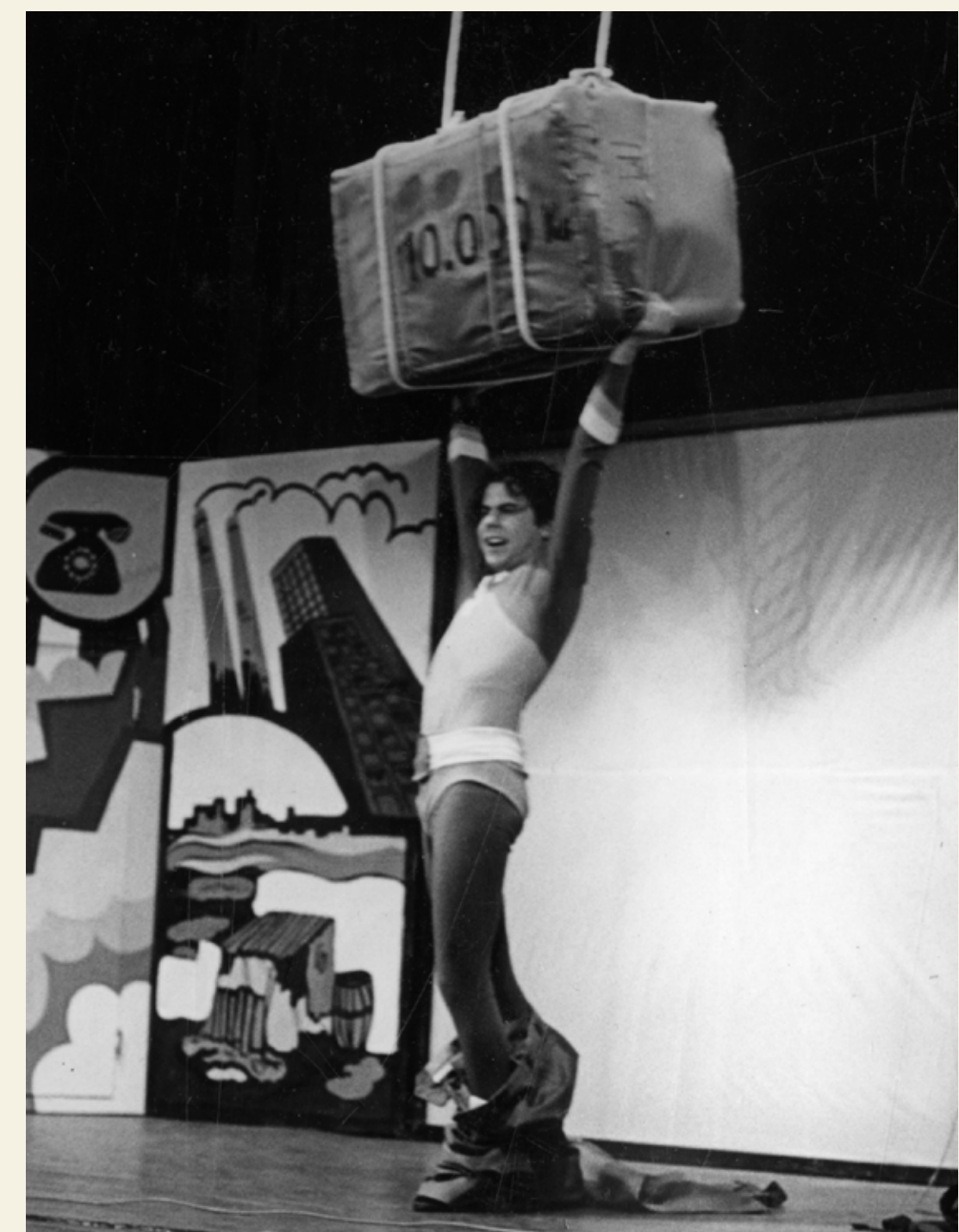
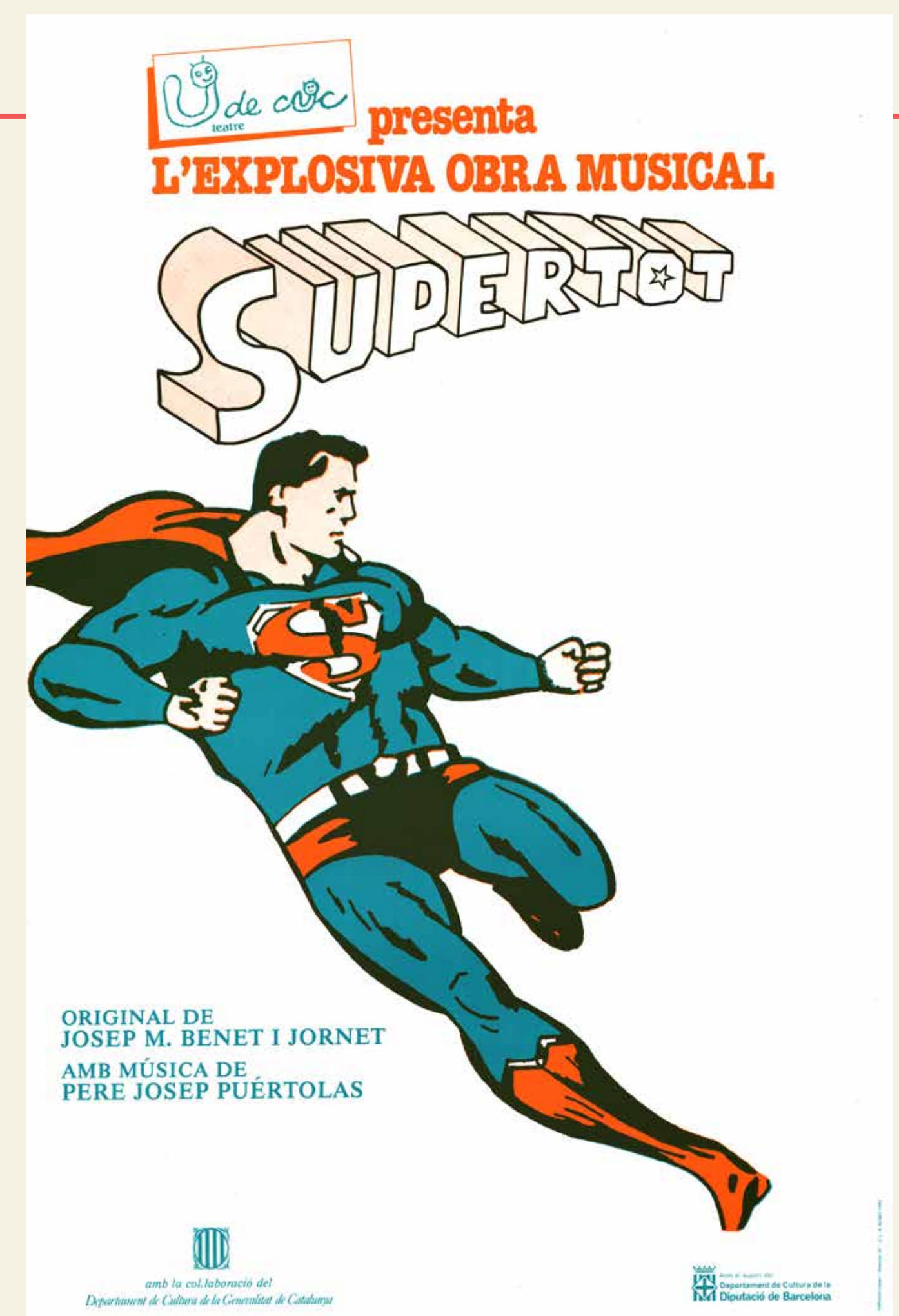
Josep M. Benet i Jornt
entrevistat per Lluís Anton
Baulenas, 1994

A partir de la dècada de 1970, Benet va iniciar la seva producció dramàtica per a un públic infantil i juvenil, basada en un imaginari format pel cinema d'aventures i ciència ficció, els tebeos i altra literatura de consum. Un món de referències culturals amb què es va educar la seva generació durant la postguerra, ben presents a *Taller de fantasia (La nit de les joguines)* (1970), *Supertot* (1973), *Helena a l'illa del baró Zodiàc* (1975), *El somni de Bagdad* (1977) i *El tresor del pirata negre* (1983).

Fotografia de Pau Barceló
per a *Taller de fantasia*
(*La nit de les joguines*),
Teatre Romea, 1971

Cartell de *Supertot*, Lluïsos de Gràcia, 1983

Fotografies
de Pau Barceló
per a *Supertot*,
Teatre Romea,
1974

Fotografia de Pau Barceló per a *Helena a l'illa del baró Zodiac*, Teatre Romea, 1976

Cartell per a *Helena a l'illa del baró Zodiac*, Club Helena, 1975

Amb *Carlota i la dona de neu* (1990-1991), Benet va fer un tomb en la seva producció infantil i juvenil. Es va inspirar lliurement en *La reina de la neu*, d'Ander- sen, que havia llegit de petit: "Recordo la melangia que em va deixar la lectura de *La nena de la neu*, la sensació que el temps s'escolaria, que s'estava escolant, i que en un buf ho transformaria tot". Uns anys més tard va refer la història de la Ventafocs amb una altra rondalla, la de la Pell d'Ase, i va oferir amb *La Ventafocs (Potser sí, potser no)* (2004) una mirada personal, original i enriquidora de la tradició popular. Una vella, renovada història per al teatre de titelles.

Fotografies de Pau Barceló per a *El somni de Bagdad*, Teatre Romea, 1976

Cartell per a *La Ventafocs (potser sí, potser no)*, Teatre Nacional de Catalunya, 2004

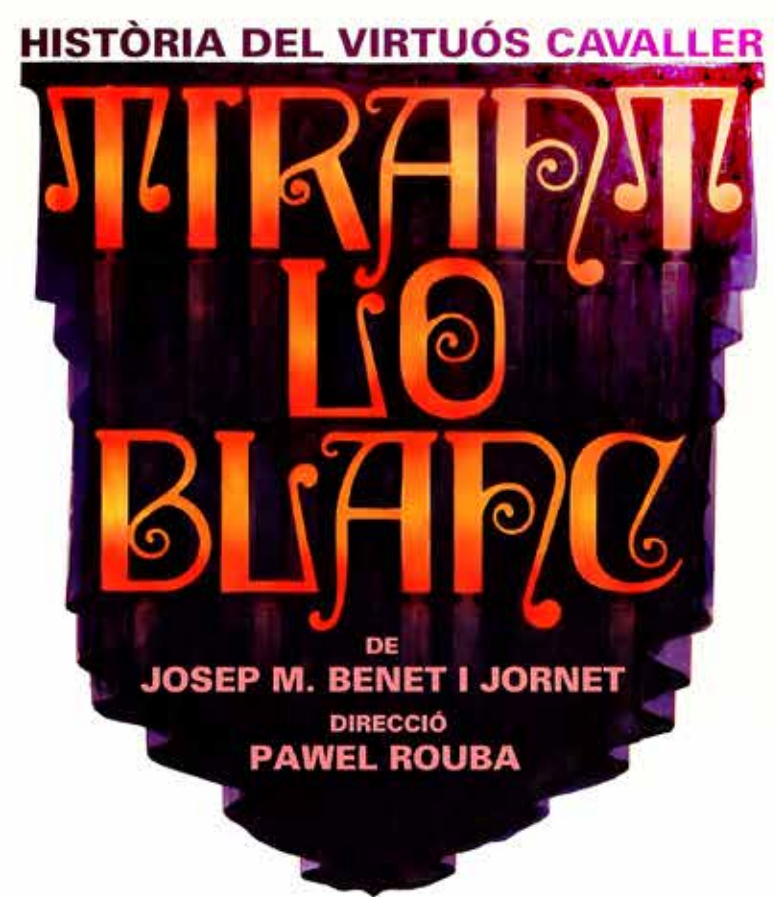

Fotografia de Pilar Aymerich per a *El somni de Bagdad*, Centre Parroquial d'Horta, 1978

Figurins de Jerzy Ławacz de Carmesina i Tirant per a *Història del virtuós cavaller Tirant lo Blanc*, Teatre Romea, 1988

Excel·lent coneixedor de la tradició literària catalana, Benet va acceptar l'encàrrec d'adaptar per a l'escena *Tirant lo Blanc* amb el nom d'*Història del virtuós cavaller Tirant lo Blanc* (1987) i el seu interès per mostrar-hi: "la insolència d'uns joves que no busquen altra cosa –passant per damunt del que sigui, utilitzant qui sigui– que satisfer un desig fonamental: obtenir el poder".

ROMEA
CENTRE DRAMÀTIC
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

COL·LABORA
CATALUNYA
RÀDIO

Cartell per a *Història del virtuós cavaller Tirant lo Blanc*, Teatre Romea, 1988

Fotografies de Josep Ros Ribas per a *Història del virtuós cavaller Tirant lo Blanc*, Teatre Romea, 1988

Gemma Beltran (Viuda Reposada) i Gilbert Bosch (Tirant)

Gilbert Bosch (Tirant), Josep Comas (Diafebus) i Joan Peris (Hipòlit)

Benet i Jornet i el món audiovisual

Televisió

"Aquel año [1974] llegué a la Televisión de Barcelona como director de programas sin más idea que la propia osadía, pero con la insensata determinación de contar con el mayor número posible de gente del arte y la cultura que jamás había pisado un plató de televisión.

En los primeros meses, Güell grabó, con la Sardá de protagonista, *Una vella, coneguda olor*. Recuerdo que antes de la emisión hicimos un visionado. Aunque mi conocimiento del catalán era entonces precario, quedé tan impresionado con el trabajo de todos (escenógrafo, realizador, actores, texto, etc.) que pedí que me "trajeran" inmediatamente al autor, un tal Josep Maria Benet i Jornet.

En mi despacho de S. Cugat, apareció Benet de la mano de Güell.

Recuerdo a un tipo enjuto, nervioso, casi tímido, que hacía esfuerzos para hablar en castellano. Lo invité a que hablara en catalán. Me miró con ese gesto tan suyo mezcla de sorpresa, escepticismo, incredulidad y algo de cinismo... y creo que pensé que yo era "un submarino" que había enviado Madrid para seguir jodiendo a Cataluña. Era demasiado joven y además un mesetario de Ávila. ¡Lagarto, lagarto!

Pasó algún tiempo hasta que Benet creyó que yo era un tipo más o menos de fiar.

Benet pasó a trabajar de forma oficial como asesor en programas culturales y dramáticos. Para mí no sólo era una garantía de calidad en la elección de los textos y colaboradores, sino además una coartada para convencer a muchos de que íbamos en serio en nuestro intento de incorporar a muchos que representaban la cultura viva del país".

Juan Manuel Martín de Blas:
jmbij70 (2010)

Abans de l'arribada de Martín de Blas per dirigir la programació del circuit català-balear de TVE, la presència de Benet i Jornet al mitjà televisiu va ser limitada. L'adaptació televisiva d'*Una vella, coneguda olor* (1975), realitzada per Lluís M. Güell, va ser l'inici d'altres adaptacions dels textos dramàtics de Benet. Güell mateix va dirigir *Baralla entre olors* (1979), la segona part d'una trilogia que es clou amb *Olors* (1998). Mercè Vilaret va encarregar-se de *Berenàveu a les fosques* (1975) i *Revolta de bruixes* (1976), que es va estrenar per primer cop. Les altres obres adaptades van ser *La nau* (1981), *Descripció d'un paisatge* (1983), *El manuscrit d'Alí Bei* (1989), *Ai, carai!* (1990) i *E.R.* (1995), que van ser realitzades per Joan Montanyès.

Martín de Blas va nomenar Benet coordinador i responsable de la programació dels dramàtics. Benet va emprendre el treball com a creador de dramàtics escrits expressament per a la televisió –*Un somni i mil enganyifes* (1978-80)– i de sèries dramàtiques de distinta extensió: *La senyora Llopis declara la guerra* (1979), *A través del celobert* (1980), *Viuda..., però no gaire* (1982, *Viuda..., pero poco* en la versió espanyola). *Recordar, peligro de muerte* (1984) es va emetre en el circuit estatal, tres anys més tard va ser doblada al català, *Recordar, perill de mort*. Va crear l'informatiu *Telegaseta de Catalunya*, que es va emetre a finals de juliol de 1984 amb motiu del setanta-cinquè aniversari de la Setmana Tràgica. Va dirigir també *Una història particular* (1987-1989) i *El tiempo es oro* (1990-1992) per al circuit estatal.

Jordi Serrat i Ivan Tubau a *Berenàveu a les fosques*, TVE, 1975

Baralla entre olors. Enric Arredondo i Rosa M. Sardà. Fotografia de Colita de la gravació per a TVE, 1980

Viviàs a oscuras (Berenàveu a les fosques), Manuel Tejada i Enric Majó. Fotografia de Colita de la gravació per a TVE, 1981

Margarida Mingullón, Jordi Serrat, Aurora García i Montserrat Carulla a *Berenàveu a les fosques*, TVE, 1975

Descripció d'un paisatge. Enric Majó i Marta Angelat, sota la direcció de Joan Montanyès. Fotografia de Colita de la gravació per a TVE, 1983

Margarida Minguillón, Miquel Cors, Quim Gutiérrez, Gemma Brió i Joel Joan, intèrprets de *Poblenou*

“En la nostra relació hi ha sobretot un abans i un després de la producció de *Poblenou*. Tots en vam aprendre molt, d’aquella experiència. Nosaltres, convencent tothom que podríem fer una producció de gravació diària d’un capítol amb la suficient qualitat perquè ningú dels que hi treballava no se’n sentís defraudat. Sobretot els guionistes i els intèrprets. Era molt important que no féssim un subproducte. En aquell moment, però, vas ser tu, Benet, qui es va posar les piles i vas aconseguir que tot fos possible en crear amb el teu equip una història potent i atrevida, amb la qualitat necessària perquè tot el mecanisme funcionés i tingués sentit”.

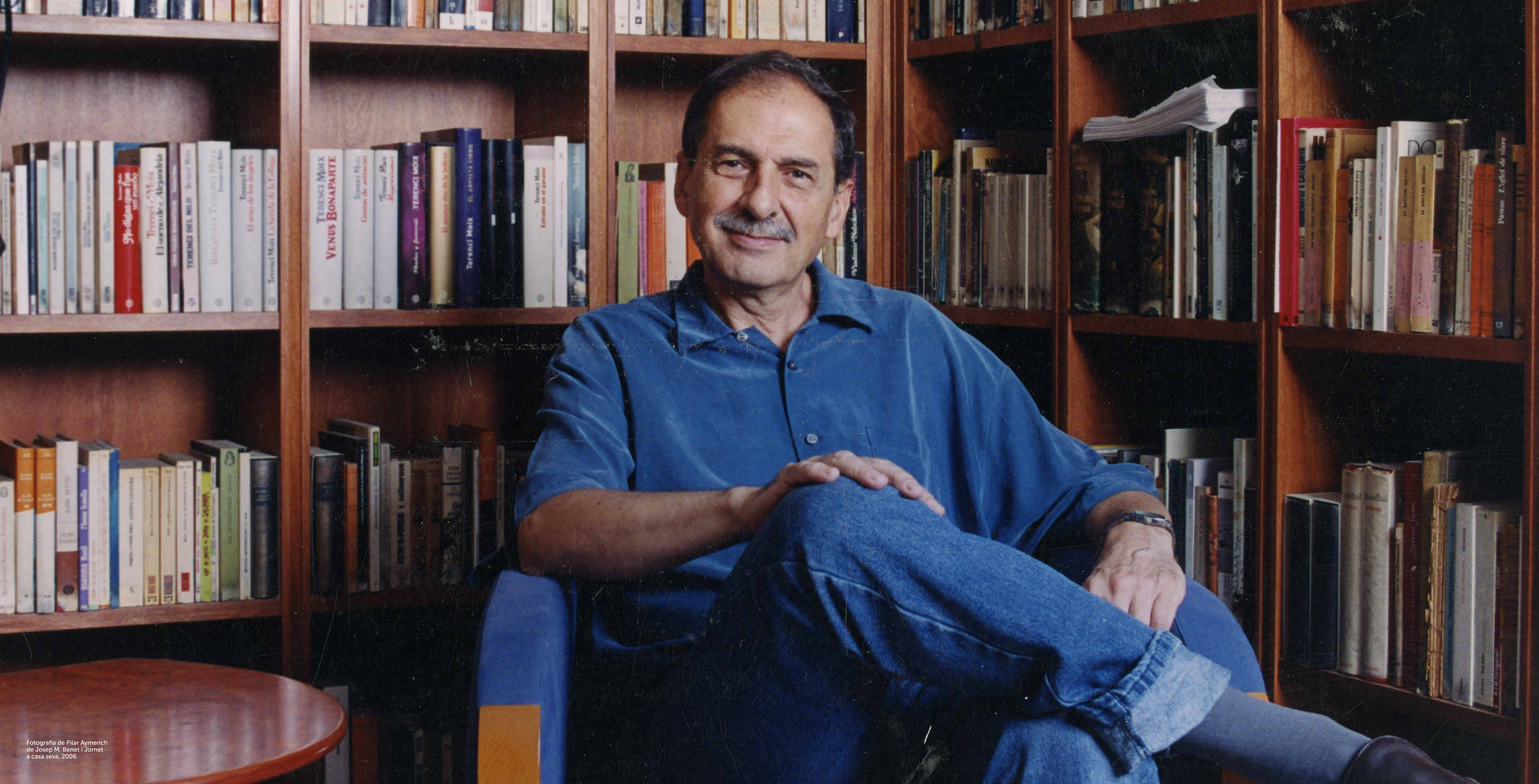
Joan Bas & Jaume Banacolocho:
jmbij70 (2010)

Benet va començar a TV3 amb *L’avinguda del Desastre* (1983), una sèrie de trenta capítols de vint minuts de durada. El repte més important va ser *Poblenou* (1994-1995), que també va emetre Antena 3 amb el títol de *Los mejores años*, i va tenir una segona part amb *Rosa* (1995-1996). Amb *Nissaga de poder* (1996-1998) va assolir la xifra de quatre-cents capítols, i va comptar amb una seqüela, *Nissaga de poder/L’herència* (1999-2000). Amb la creació d’una nova sèrie, *Laberint d’ombres* (1998-2000), va obtenir un nou triomf, al qual van seguir sèries com *Mar de fons* (2006-2007), *Zoo* (2008) i *Ventdelplà* (2005-2010), un nou format amb l’emissió de dos capítols setmanals a la programació de nit. Amb la productora DiagonalTV, va participar en altres propostes de sèries en el circuit estatal, on va irrompre amb la idea original d’*El súper* (1996-1998), i amb Rodolf Sirera i Antonio Onetti van idear *Amar en tiempos revueltos* (2005-2012) i *Amar es para siempre* (2012- en curs).

Un vell projecte seu va aconseguir ser una realitat: l’adaptació televisiva de *Mirall trencat* (2002), de Mercè Rodoreda, una sèrie de tretze capítols. El 2007 va adaptar *La plaça del Diamant*, un altre vell projecte, per al teatre.

Nissaga de poder (1996-1998), collage commemoratiu dels protagonistes

Fotografia de Pilar Aymerich
de Josep M. Benet i Jornet
a casa seva, 2006

Benet i Jornet, més enllà de Catalunya

Núria Espert, que era directora aleshores del Centro Dramático Nacional, va promoure la primera estrena important de Benet i Jornet a Madrid, *Motín de brujas* (1980), que va dirigir Josefina Molina. Un gran èxit de crítica i públic que en l'àmbit espanyol i iberoamericà ha tingut la seva continuïtat amb *E. R.*, de la qual es coneixen uns quants muntatges en distints països de l'Amèrica del Sud. *E. R.* també ha estat ben rebuda a l'escena europea amb altres textos de temàtica més personal i íntima com *Desig i Fugaç*, o els últims textos representats a Catalunya, *Soterrani*, *Dones que ballen* i *Com dir-ho?*

"Gairebé no hi ha dia que no me'n recordi de *Fugaç*. No penso en les coses horribles que hi passen, no, sinó en aquella mirada, aquella oïda d'en Josep als seus personatges, la seva visió de les coses de la vida. Tots tenen raó. Havia endevinat la reacció d'alguns membres de la meua família després de veure l'espectacle, per qui prendrien partit, bé per l'esposa, bé per la senyora de la casa, la vídua, bé pel fill o bé per... *Fugaç*, una obra bestial d'en Josep. Josep papitu. El meu autor".

Hervé Petit: *jmbij70* (2010)

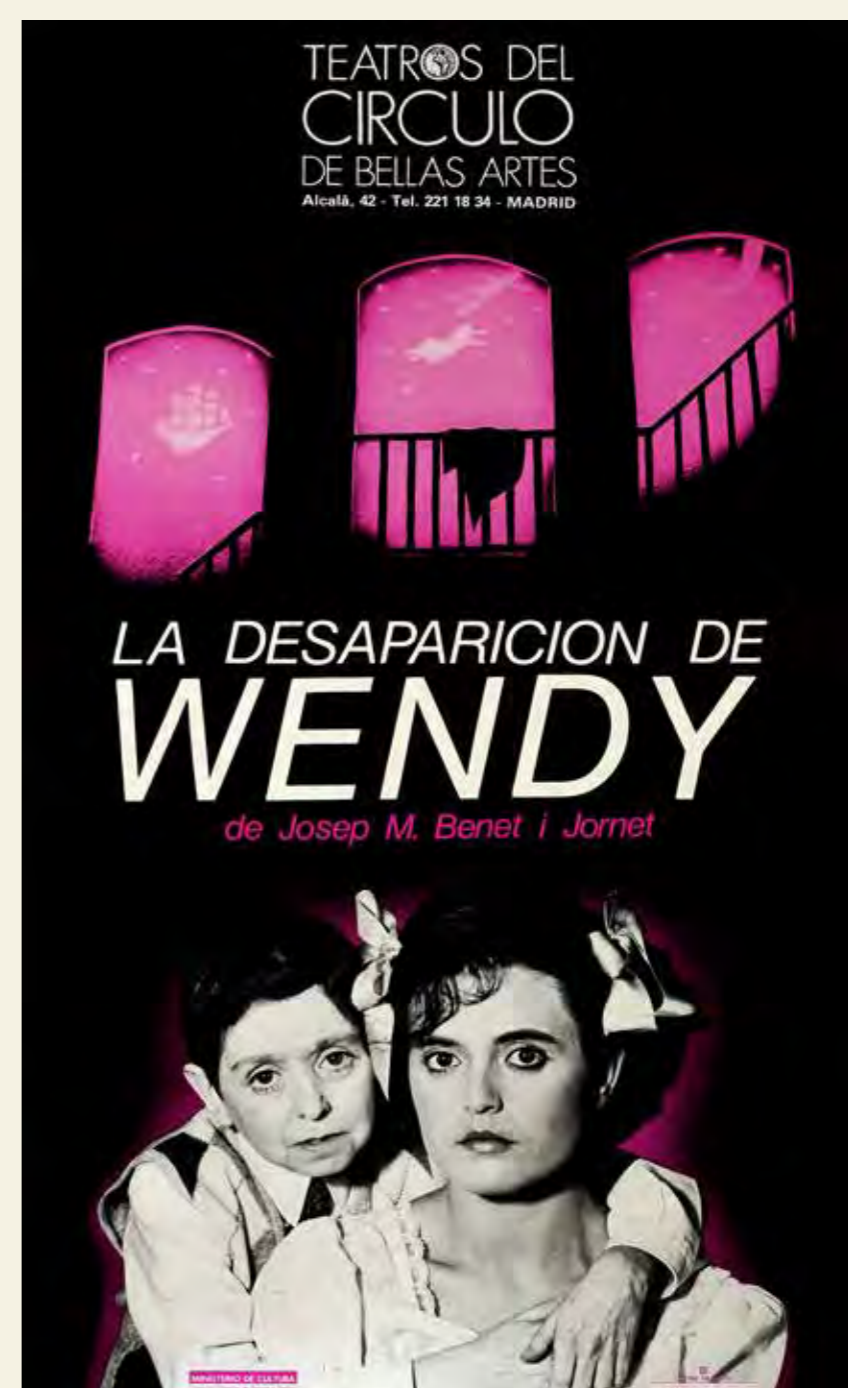
Cartell de *Motín de brujas* (Revolta de bruixes), Teatro María Guerrero, Madrid, 1980

Fotografia d'Antonio de Benito per a *Motín de brujas*. Enriqueta Carballeira, Carmen Maura, Maria Asquerino, Marisa Paredes, Julieta Serrano i Berta Riaza, Teatro María Guerrero, Madrid, 1980

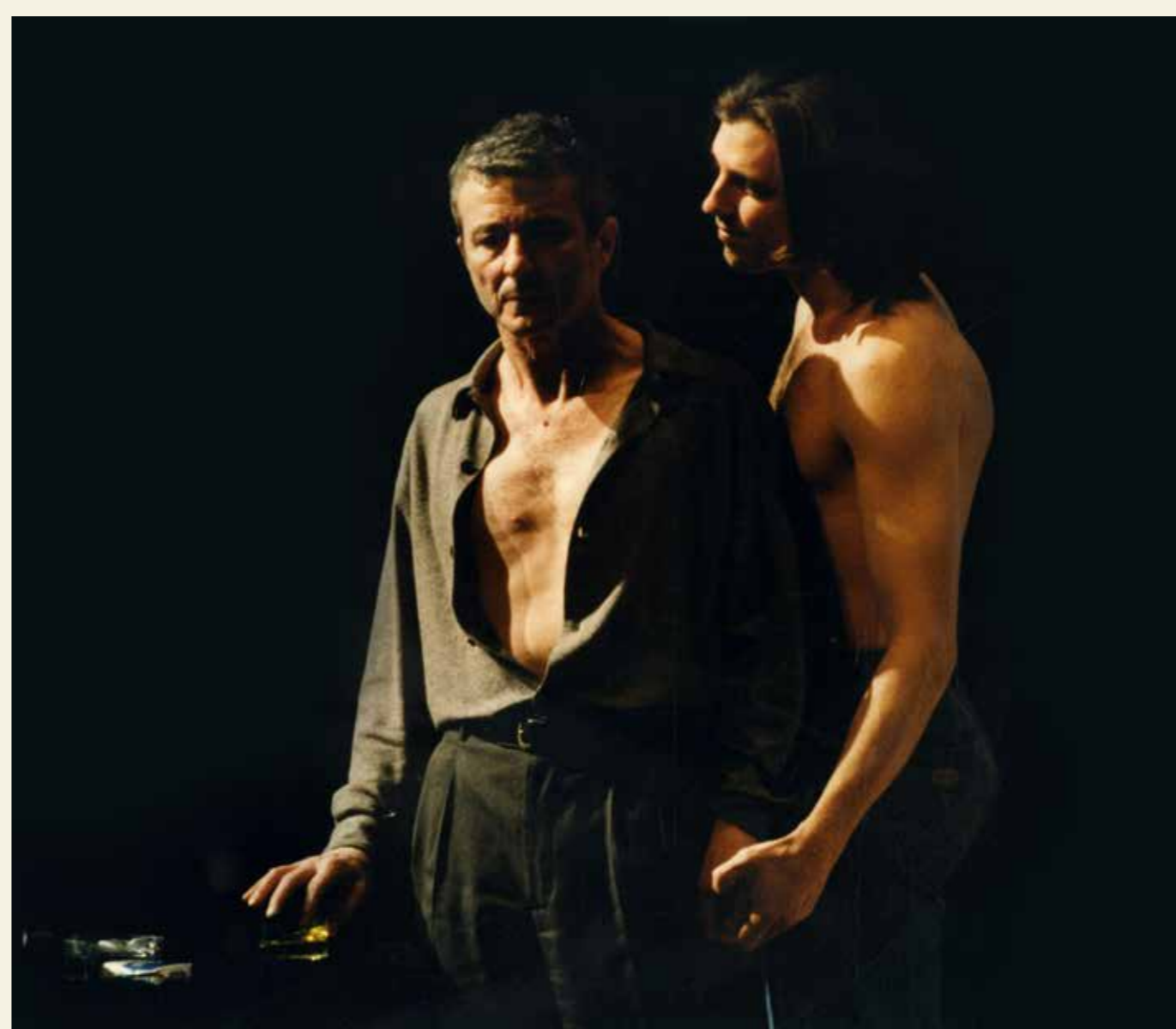
Fotografia d'Antonio de Benito per a *Motín de brujas*. Berta Riaza, Enriqueta Carballeira, Carmen Maura, Marisa Paredes, Julieta Serrano i Maria Asquerino, Teatro María Guerrero, Madrid, 1980

Cartell de *La desaparición de Wendy*, (La desaparició de Wendy), Teatros del Círculo de Bellas Artes, Madrid, 1985

Cartell de *Testamento* (Testament), Teatro María Guerrero, Madrid, 1996

Juan Diego i Armando del Río a *Testamento* (Testament), Teatro María Guerrero, Madrid, 1996

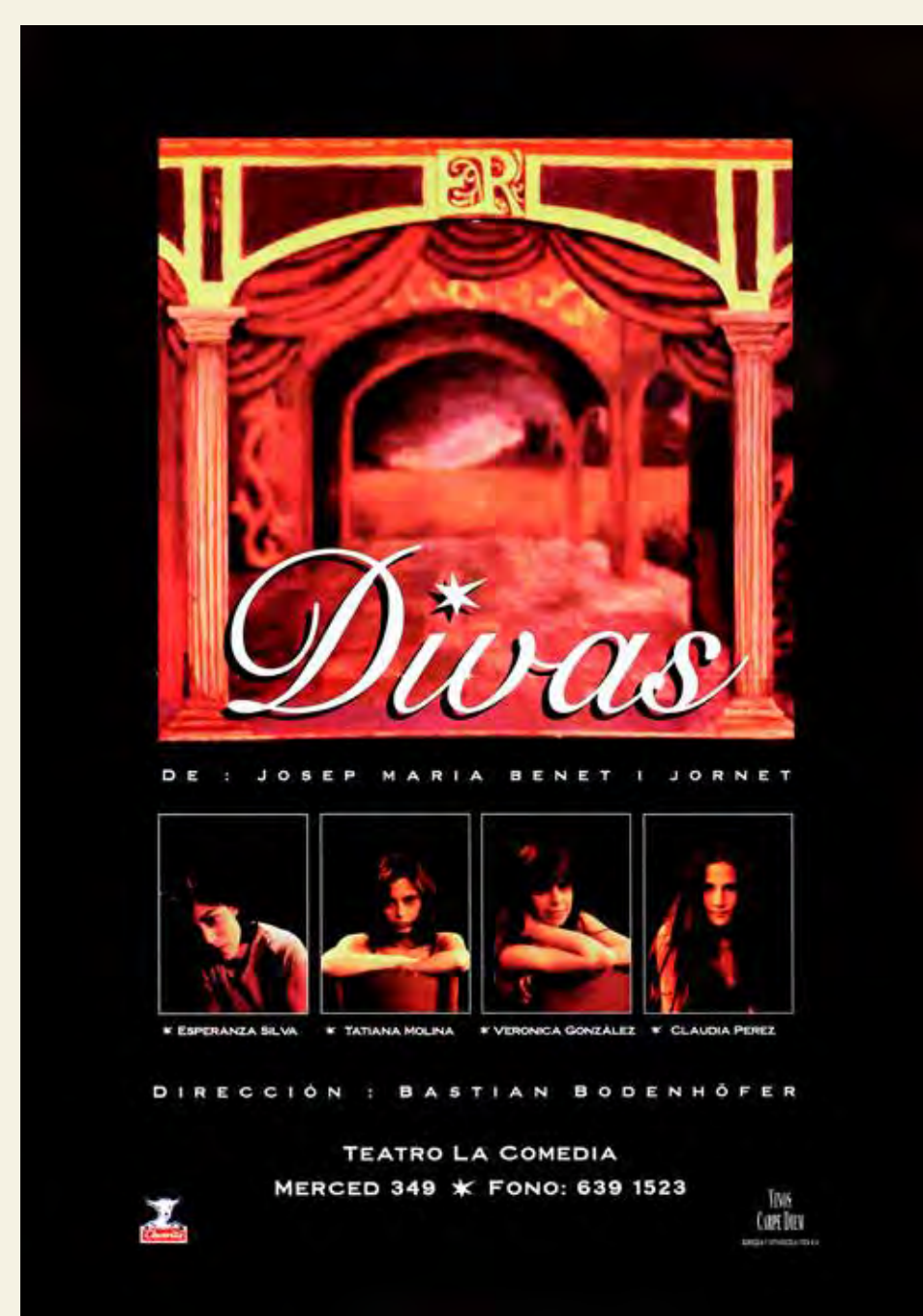
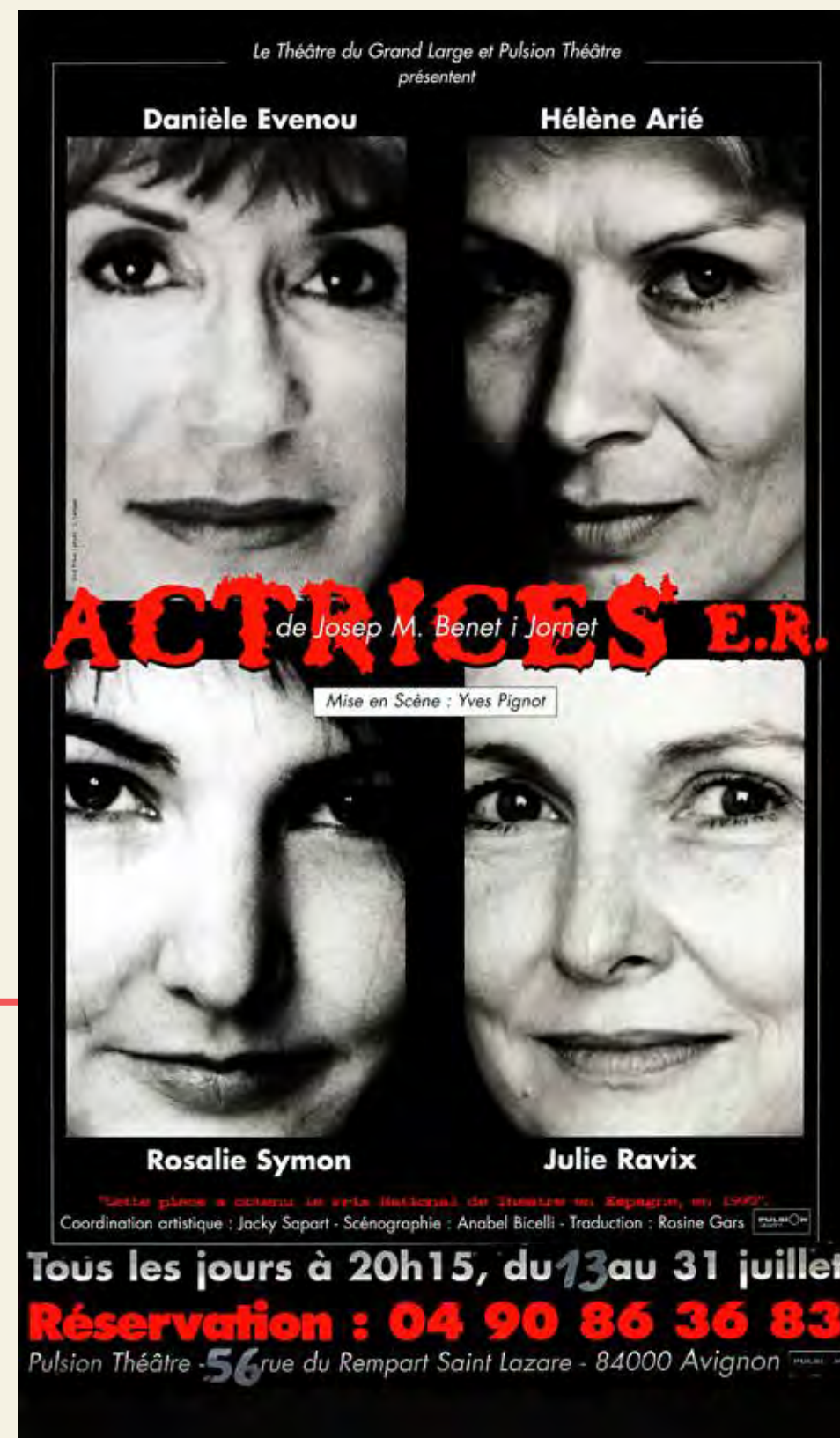

Cartell d'Algún dia trabajaremos juntas (E.R.), Teatro Rojas, Toledo, 1996

Cartell d'Algún dia trabajaremos juntas (E.R.), Teatro Asociación de Artistas, Lima, Perú, 2009

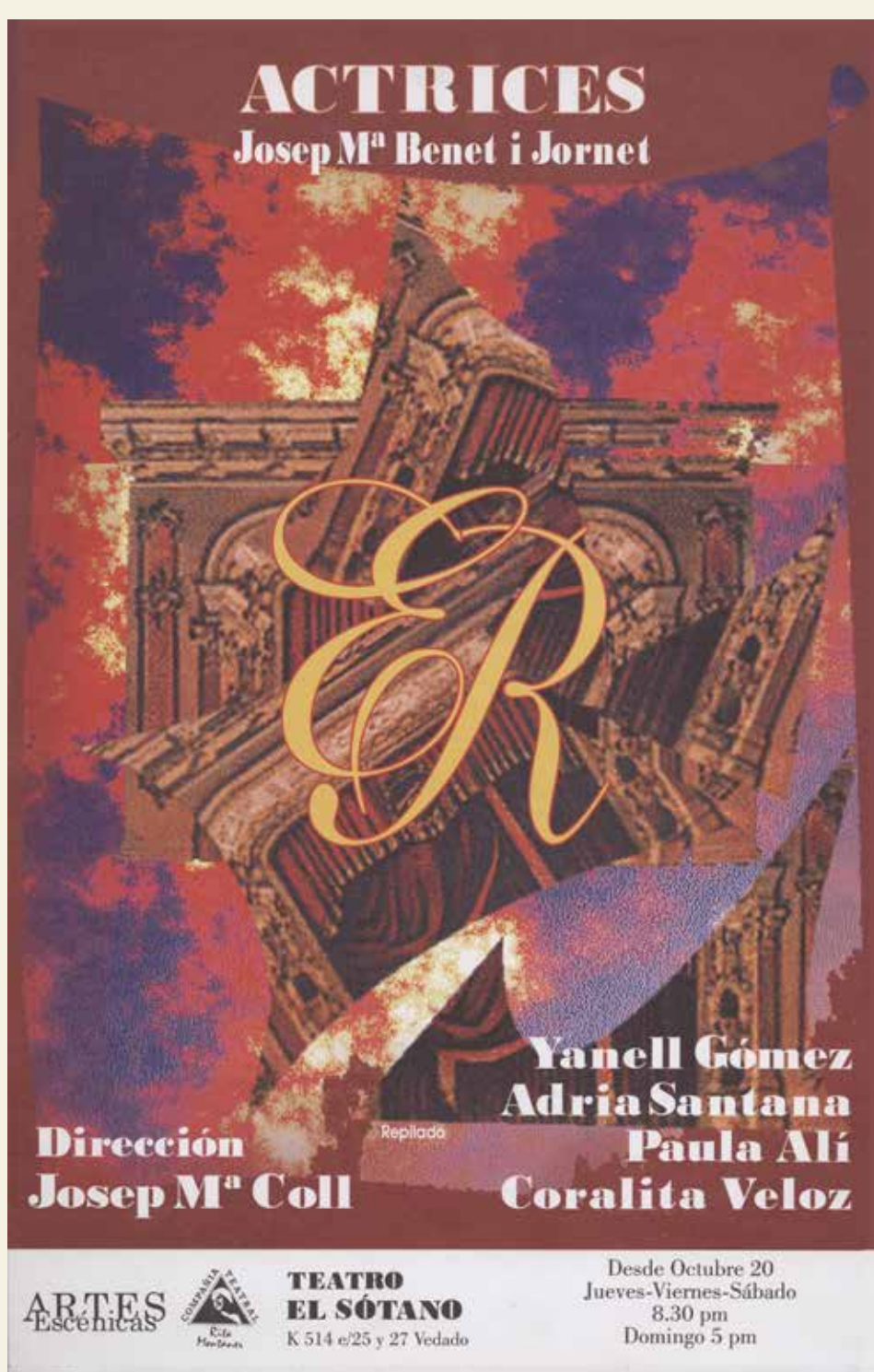

Cartell d'E.R. Actrices (E.R.), Pulsion Théâtre, Avignon, 2003

Cartell de Divas (E.R.), Teatro La Comedia, Santiago de Chile, 1998

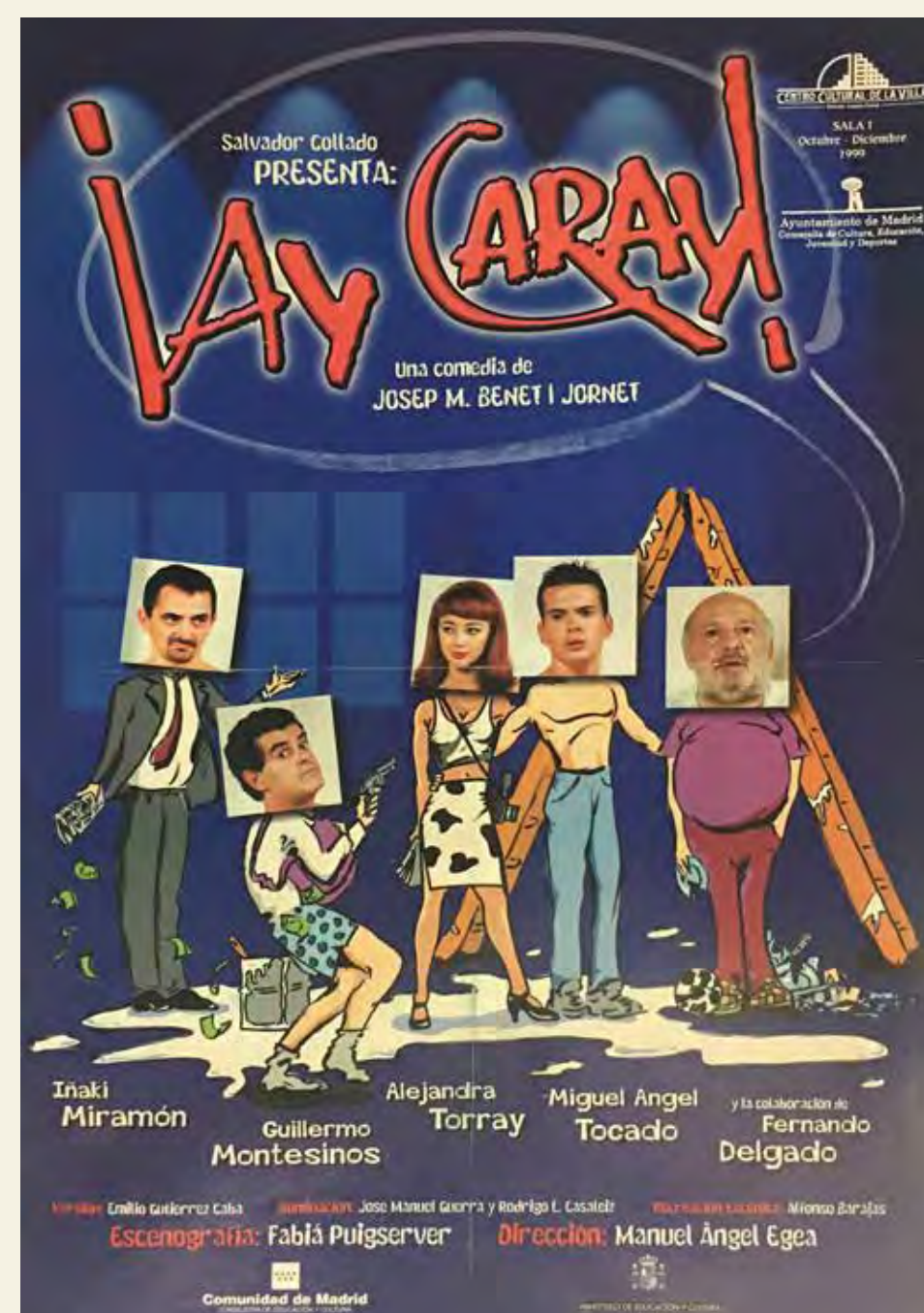
Cartell d'Actrices. E.R. (E.R.), Teatro El Sótano, La Habana, Cuba, 2006

Cartell d'¡Ay, caray! (Ai, carai!), Centro Cultural de la Villa, Madrid, 1999

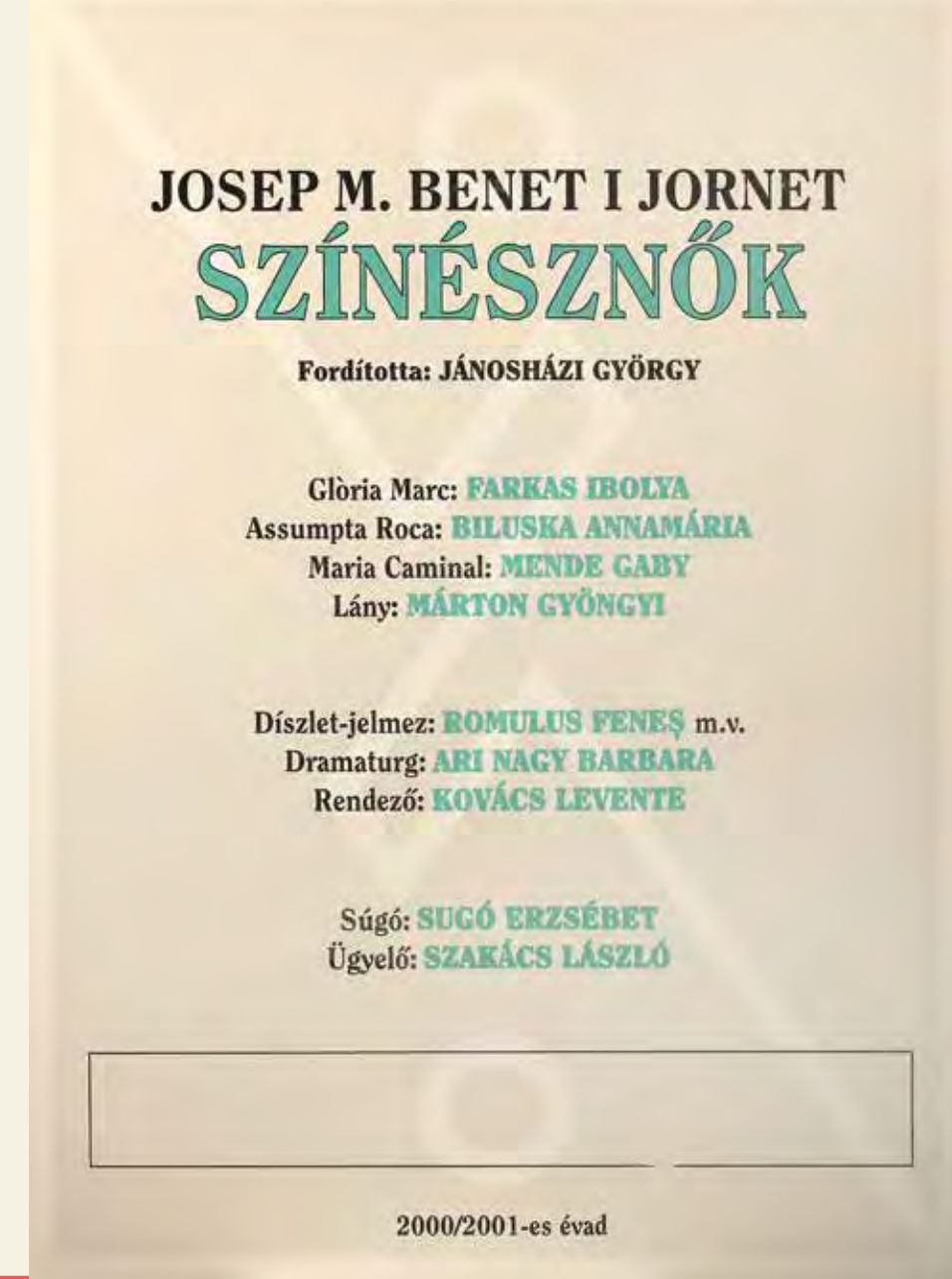
Cartell d'E.R., Théâtre de l'Île St. Louis, Paris, 1996

Alejandra Torray, Iñaki Miramón i Fernando Delgado a ¡Ay, caray! (Ai, carai!), Centro Cultural de la Villa, Madrid, 1999

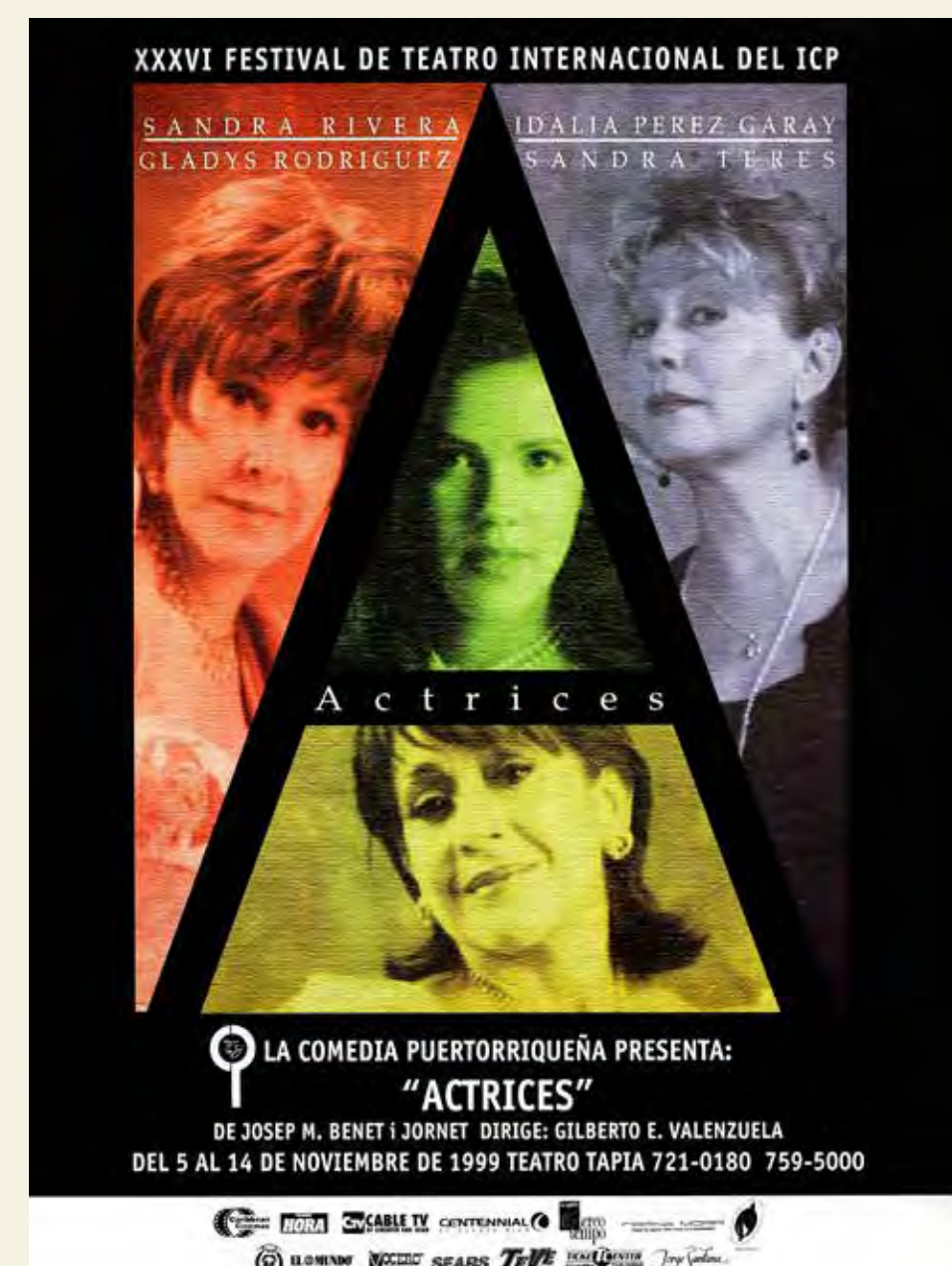

Fotografia de Pilar Aymerich per a Testamento (Testament), Teatro El Sótano, La Habana, 1999

Cartell de Színésznők (E.R.), Teatrul National de Târgur-Mures, Romania, 2000

Színésznők (E.R.). Farkas Ibolya, Márton Gyöngyi, Biluska AnnaMária i Mende Gaby, Teatrul National de Târgur-Mures, Romania, 2000

Cartell d'Actrices (E.R.), Teatro Tapia, San Juan, Puerto Rico, 1999

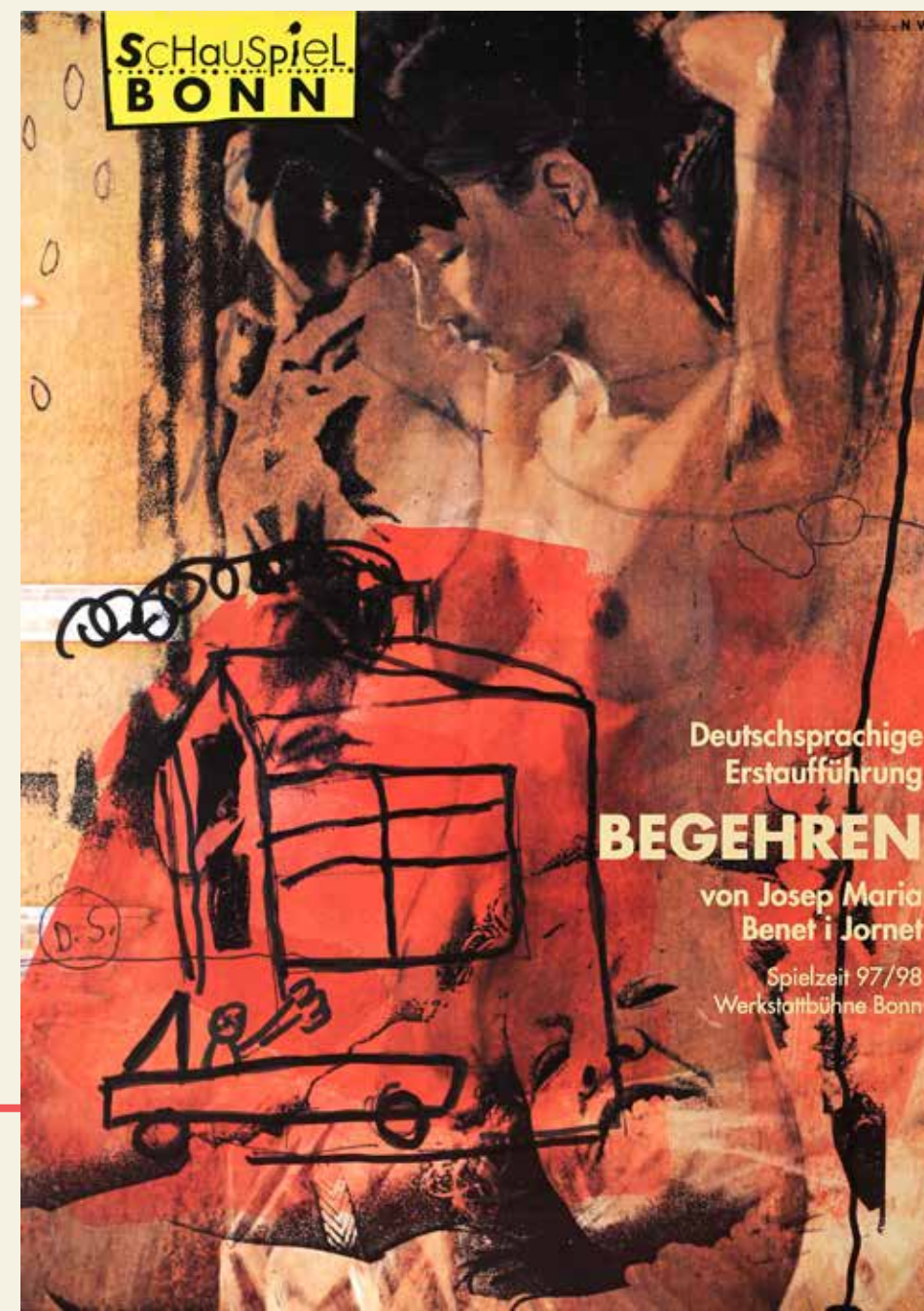

Oetrovът на Барон Зодиак (Helena a l'illa del baró Zodiak), Teatre popular per a la joventut, Sofia, Bulgària, 1991

Cartell de *Désir* (Desig),
Perpinyà, 1997

Cartell de *Begehren* (Desig),
Schauspiel, Bonn, 1997

Cartell de *Colometa auf der Plaça del Diamant* (La plaça del Diamant),
Theater Kanton, Zurich, 2008

Rachel Matter a *Colometa auf der Plaça del Diamant* (La plaça del Diamant),
Theater Kanton, Zurich, 2008

Cartell de *Desire* (Desig),
White Bear Theatre, Londres, 2010

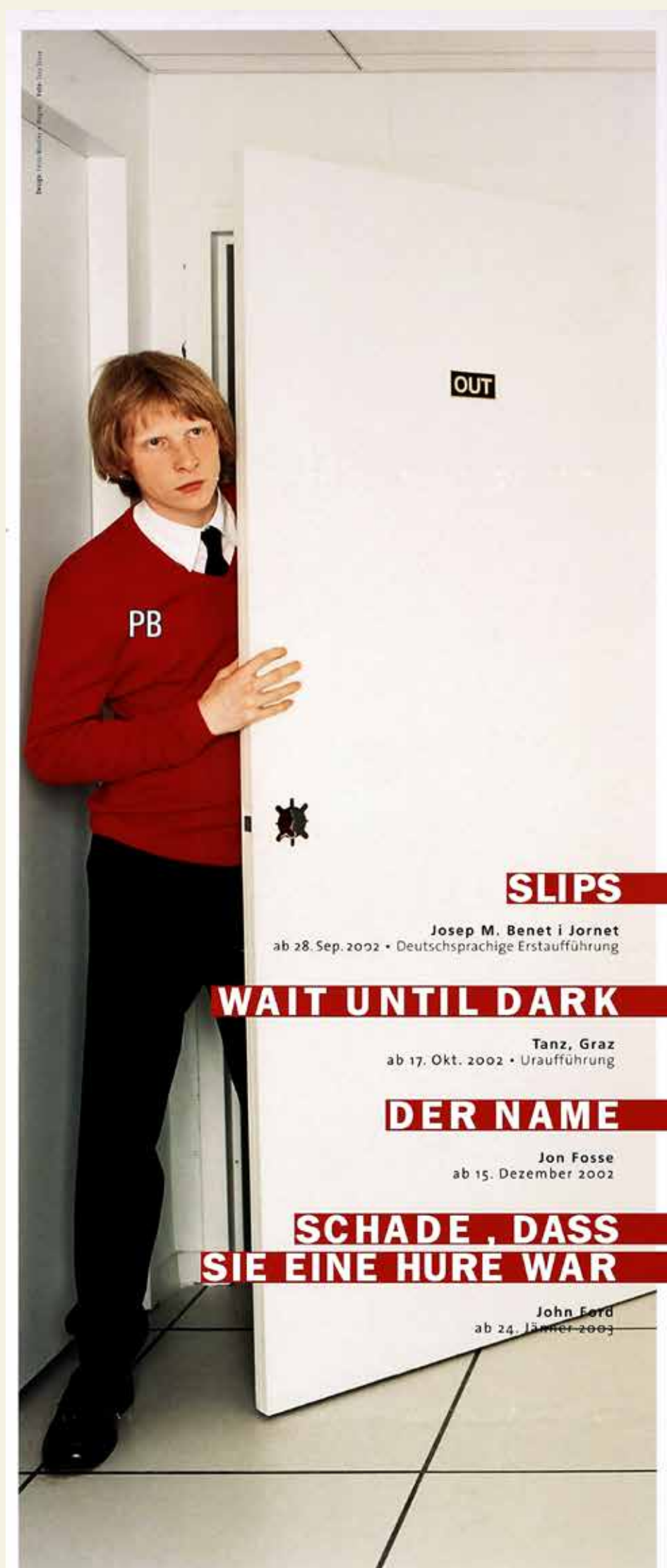

Cartell de *Begehren* (Desig), Thalia Theatre,
Hamburg, 2012

Cartell de *Sótano* (Soterrani),
Teatro Fernández de Rojas,
Madrid, 2009

Πώς να το πω
(Com dir-ho?), Mavromichali
Studios, Atenes, 2013

Cartell de *Fugaces* (Fugaç),
L'étoile du nord Théâtre,
Paris, 2004

Fotografia de Daniela Zedda de Mariagrazia
Sughì i Eleonora Giua a *Due done che ballano* (Dues dones que ballen),
Teatro Eliseo, Nuoro, Itàlia, 2014

Cartell de *Deux femmes qui dansent*
(Dues dones que ballen), Théâtre de Nesle,
Paris, 2016

Cartell de *Slips* (Això, a un fill,
no se li fa), Schauspielhaus,
Graz, Àustria, 2002

**Pausa. Encén un misto. L'acosta al teatret
i hi cala foc. El mira un instant. Se'n va.
L'escenari és pràcticament a les fosques.
El teatret crema. El joc de flames crea llums
i ombres animades a les parets nues.
Pausa. I després, a poc a poc, comença
a baixar, cobrint i amagant escenari
i teatret, un bell teló color porpra.
A l'angle inferior dret hi ha dibuixades,
en or, dues inicials: E.R.**

The image shows a close-up of a red, textured curtain. In the bottom right corner, the initials 'ER' are embroidered in a shimmering gold thread. The letters are stylized and have a fringed, tinsel-like texture.

El teatre, una passió

El teu pare avançava cap a tu, rialler, amb el seu present, un petit teatre, un escenari de cartró que va quedar dipositat al davant teu, damunt les flassades. Tenia el teló caigut i et van invitar que tu mateix l'aixequessis. D'aquesta manera vas descobrir, tal com nosaltres el descobrim ara, un món de rompiments i de telons pintats, el mar i el cel, un paisatge infinit dins d'una capsa. Quantitat de personatges habitaven aquell àmbit, hieràtics però movibles gràcies a unes tiges de cartró. La joguina era teva, tu podies disposar-ne, repetir la història de la Ventafocs, que la Francisqueta t'havia contat, o la de Peter Pan, que la mare t'havia llegit mentre estaves malalt. Decorats i personatges rebrien el teu impuls i la representació començaria. Així ho volies, aquell matí, aleshores per primera vegada. A punt de donar l'ordre, un instant abans de decidir-la, contemplaves l'escenari, com el contemples ara, i resolies que el bullit incipient de volums, de colors i de figures podia ser la cosa més bella del món. I va ser així com et vas perdre, perquè t'havies ficat massa endins, i quan el teló va caure, com ho fa ara, va caure darrere teu.

Parlament final de l'Introducció a
La desaparició de Wendy (1973)

(Les seves veus [Glòria i Assumpta] s'han anat perdent. Pausa. La NOIA continua quieta un moment. Després col·loca el teatrí damunt la capsa.)

NOIA: Sense figuretes. Per això vaig deixar de jugar-hi.

(Pausa. Encén un misto. L'acosta al teatret i hi cala foc. El mira un instant. Se'n va. L'escenari és pràcticament a les fosques. El teatret crema. El joc de flames crea llums i ombres animades a les parets nues. Pausa. I després, a poc a poc, comença a baixar, cobrint i amagant escenari i teatret, un bell teló color porpra. A l'angle inferior dret hi ha dibuixades, en or, dues inicials: E.R.)

Fragment final d'*E.R.* (1993)

#expopapitu

Guió i documentació: Enric Gallén i Martí Romani

Coordinació: Laura Ars. MAE

Disseny gràfic: Forabord

Disseny i realització de l'espai: Compeixalaigua

Impressió: Artyplan

Audiovisual: Martí Gallén

Agraïments: Carlota Benet